

Koirakaupan erityispiirteet tavarakaupassa

Myyjän ja ostajan vastuut, velvollisuudet ja oikeudet

Henna Porali

Opinnäytetyö

Toukokuu 2018

Liiketalouden koulutusohjelma

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Tekijä(t) Porali, Henna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2018
	Sivumäärä 57	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Koirakaupan erityispiirteet tavarakaupassa Myyjän ja ostajan vastuut, velvollisuudet ja oikeudet		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Juntunen, Hannu		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Lainsäädännössämme koira rinnastetaan elottomaan esineeseen, tavaraan. Suomessa koiria kasvattavat ja myyvät henkilöt mieltävät itsensä ennemmin harrastajakasvattajaksi kuin elinkeinonharjoittajaksi, mutta lain tulkinta asiasta on usein toinen. Ostaja puolestaan on tyypillisesti yksityinen henkilö. Koiran rinnastaminen irtaimeen esineeseen ja myyjän status aiheuttavat lukuisia ongelmallisia tilanteita sekä kaupantekohetkellä että myöhemmin erilaisissa virhetilanteissa. Opinnäytetyö on lainsäädännön tutkimus myyjän ja ostajan vastuista, velvollisuuksista ja oikeuksista ja siitä, miten laki huomio koiran erityispiirteitä tavarakaupassa. Tutkimus pohjautuu kauppalakiin ja kuluttajansuojalakiin sekä eri oikeusasteiden koirakauppaa koskeviin päätöksiin ja kuluttajariitalautakunnan ratkaisusuosituksiin. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja aineistona käytettiin valmiita dokumentteja aiheesta. Työssä selvitettiin eri oikeusasteiden päätöksiä ja kuluttajariitalautakunnan linjauksien avulla myyjän status. Keskeisenä oli myös korvausvastuullisen määrittely virhe- ja vahingonkorvaustilanteissa huomioiden koiran perimän ja ympäristön vaikutus. Koira on elävä yksilö, jota on vaikea korjata tai korvata toisella. Virhetilanteissa koiran merkitys omistajalle ja sen erityispiirteet nousevat esiin. Tutkimus osoitti, että lain tulkinta on tapauskohtainen ja riitatilanteissa sopimuksen sisältö on keskeisessä merkityksessä. Virhevastuu on pääsääntöisesti myyjällä, mutta ostaja ei voi kaikista virheistä vedota myyjän vastuuseen. Tavarakaupassa mielipahaa tai muuta aineetonta vahinkoa ei korvata, joten kiintymys ja tunteet koiraa kohtaan jäävät huomioimatta.		
Avainsanat (asiasanat) lainopillinen tutkimus, koirakauppa, koiran kauppa, virhe koirassa, vahingonkorvaus		
Muut tiedot		

Author(s) Porali, Henna	Type of publication Bachelor's thesis	Date May 2018
	Number of pages 57	Language of publication: Finnish
		Permission for web publication: x
Title of publication The special features of trading in dogs the responsibilities, obligations and rights of the seller and the buyer		
Degree programme Bachelor of Business Administration, BBA		
Supervisor(s) Juntunen, Hannu		
Assigned by		
Description In our legislation the dog is paralleled with an inanimate object, with goods. Dog breeders and sellers in Finland see themselves more as hobby breeders than merchants, but the interpretation of the law is often different. The buyer, on the other hand, is typically a private person. Paralleling the dog with an inanimate object and the status of the seller creates many problematic situations both at the time of the sale and later in cases of fault. This thesis is a legislative study of the responsibilities, obligations and rights of both the seller and the buyer when trading dogs and how the special features of this trade are taken into account when interpreting the law. The study is based on the sales of goods act and the consumer protection act as well as dog related verdicts in different court cases and recommendations made by the Consumer disputes board. The thesis is a qualitative study. The material used for the study contained existing documents related to the subject. The study was used to define the status of the seller by studying the verdicts made in different court instances and the guidelines made by the Consumer dispute board. One of the key factors was to determine the liable party, in cases of fault and compensations, based on the dog's genotype and environmental impact. The dog is a living individual and as such hard to repair or replace with another. If problems emerge, the importance of the dog to its owner as well as the special features of the trade will stand out. Based on the thesis it can be concluded, that the interpretation of the law is case-based and indisputable between the buyer and the seller the content of the agreement is essential. The seller is primarily liable for any lack of conformity in goods, but the buyer cannot rely on the seller's responsibility in all defects regarding the goods.		
Keywords (subjects) legislative research, trading the dog, the fault in the dog, compensation		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Koira kaupan kohteena	2
2	Tutkimusasetelma.....	3
3	Koirankauppaan sovellettava lainsäädäntö	6
3.1	Kauppalaki.....	7
3.2	Kuluttajansuojalaki	7
3.3	Elinkeinonharjoittaja	8
4	Koiran kauppa.....	12
4.1	Omistussuhteet	12
4.2	Suomen Kennelliitto ry:n vaikutus koiran kauppaan	14
4.3	Tarjous, vastatarjous, esisopimus	17
4.4	Kauppasopimus.....	20
4.5	Koiran luovuttaminen ja maksaminen.....	24
4.6	Sijoitussopimus, koiran kauppa lykkäävin ehdoin.....	25
4.7	Osamaksusopimus.....	29
4.8	Sopimuksesta peräytyminen ja sopimuksen purkaminen	30
5	Koirakaupan virhetilanteet.....	31
5.1	Laatuvirhe.....	32
5.2	Vallintavirhe.....	39
5.3	Oikeudellinen virhe	41
5.4	Reklamaatio ja sen merkitys.....	41
6	Virheen seuraamukset.....	42
6.1	Virheen korjaaminen	43
6.2	Hinnanalennus	44
6.3	Kaupan purkaminen	44
6.4	Vahingonkorvaus.....	46
7	Johtopäätökset ja pohdinta	48
	Lähteet	53

1 Koira kaupan kohteena

Suomessa koirien määrä kasvaa vuosi vuodelta. Alkuvuodesta 2016 koirien määrä oli noin 800 000 koiraa, kun vuonna 2012 niitä oli 630 000. Neljässä vuodessa koirien prosentuaalinen määrä kasvoi viidellä prosentilla (Autoilevien kotitalouksien osuus vakiintunut, lemmikkien omistaminen lisääntyy 2016). Rotukoiria rekisteröidään vuosittain lähes 50 000 ja lisäksi vuosittain syntyy tuhansia rekisteröimättömiä ja sekarotuisia koiria (Eerola 2018, 6). Koirien lukumäärän lisääntyessä lisääntyvät luonnollisesti koirakauppojen määrä ja niiden myötä myös kauppaan liittyvät riitatilanteet. Koirakaupan osapuolina ovat yleensä kasvattaja myyjän roolissa ja ostaja tulevan omistajan roolissa.

Koira kaupan kohteena on mielenkiintoinen sen erityspiirteiden vuoksi: jokainen eläin on oma fyysinen elävä yksilö, jonka ominaisuuksiin vaikuttavat perimä, kasvuympäristö ja ostajan tarjoamat puitteet, kuten kokemukset, virikkeet, ruokinta ja liikunta. Koira on yleensä omistajalleen ensisijaisesti lemmikki ja perheenjäsen. Koiraa voidaan älykkäänä eläimenä kouluttaa, jolloin sillä voi olla erilaisia käyttötarkoituksia, mikä muuttaakin koiran lemmikistä harrastuskaveriksi tai jopa työvälineeksi. On käyttötarkoitus mitä tahansa, koiraan kohdistuu yleensä erityisiä tunteita ja ominaisuuksiensa vuoksi koira eroaa huomattavasti irtaimesta esineestä.

Koiran kauppa on yleensä kuukausien prosessi, jossa kasvattajan ja pennunostajan yhteistyö vaikuttaa sekä koiran elämään että kasvattajan kasvatustointintaan. Lainsäädännössämme ei ole eritelty eläimen kauppaa koskevaa kauppaa, vaan koira katsotaan lainsäädännössä irtaimeksi esineeksi, johon sovelletaan joko kauppalakia tai kuluttajansuojalakia. Tämä puolestaan aiheuttaa lukuisia ongelmallisia tilanteita.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on olla yleishyödyllinen tietolähde koiran myyjälle ja ostajalle. Tavoite on auttaa sekä myyjää että ostajaa ymmärtämään koiran kauppaan liittyvää lainsäädäntöä ja antamaan osapuolille vastauksia miten oikeusjärjestyksen mukaan tulisi toimia kaupantekohetkellä ja

virhe- ja vahingonkorvaustilanteessa. Tutkimus toteutettiin niin sanottuna pöytälaatikkotutkimuksena jossa valmiita aineistoja analysoitiin. Aiheen valintaan vaikutti oma yli 20 vuoden koiraharrastustausta koiranomistajana, kasvattajana sekä ajoittain kilpailijana eri koiraurheilulajeissa sekä toimiminen erilaissa koirayhdistyksissä. Aktiivisena harrastajana ja harrastajakasvattajana olen törmännyt koirakaupan ongelmatilanteisiin ja osapuolten näkemyseroihin vastuista, velvollisuuksista ja oikeuksista. Eläimen kauppaan liittyvät suuresti tunteet, koska koiraa voi korvata toisella eikä vastaavaa löydy tilalle. Osittain nämä asiat aiheuttavat riitaa, mutta riidan aiheina voivat olla myös eläimen yksilölliset henkiset ja fyysiset ominaisuudet.

Koiran kaupasta prosessina on tehty aiemmin opinnäytetyö ja kenneltoimintaa on tutkittu kannattavuuden näkökulmasta, mutta koirakaupan sopimusosapuolten vastuita, velvollisuuksia ja oikeuksia eri oikeusasteiden päätösten ja kuluttajariitalautakunnan ratkaisujen kautta on tutkittu vähän. Koiran sijoitus sopimuksesta on tehty yksi pro gradu-tutkielma ja aihetta on sivuttu muutamassa muussa pro gradu-tutkielmassa. Koiran kauppaa ja siihen liittyviä velvollisuuksia on käsitelty koiraa koskevassa lakikirjallisuudessa.

2 Tutkimusasetelma

Tutkimusongelma

Ilman ongelmaa ei voida tehdä tieteellistä tutkimusta. Tutkimusongelman määrittely ja rajaaminen ovat tutkimuksen kannalta tärkeitä, koska ne ohjaavat koko tutkimusprosessia. (Kananen 2015, 41, 45–46.)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan koirakaupan osapuolille lain mukaan kuuluvia vastuita, velvollisuuksia ja oikeuksia. Tavoitteena on auttaa myyjää ja ostajaa ymmärtämään tavarakaupan lainsäädäntöä ja koiran erityispiirteitä kaupan kohteena. Osapuolten ymmärtäessä nämä voitaisiin useita riitatilanteita ennaltaehkäistä ja välttää. Lopputuloksena saadaan vastauksia miten tosiasiallisessa tilanteessa tulisi toimia. Tutkimusongelmaksi on määritelty:

- Koirakaupan erityispiirteet tavarakaupassa

Tutkimuskysymykset

Ongelman ratkaisun helpottamiseksi tutkimusongelma on muutettu tutkimuskysymyksi, joiden avulla kerätään aineistoa, jolla tutkimusongelma saadaan ratkaistua. Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymyksiä ovat seuraavat:

- Mitkä ovat koirakaupassa myyjän ja ostajan vastuut, velvollisuudet ja oikeudet?
- Mitkä ovat kuluttajariitalautakunnan vakiintuneet suositukset koirakaupan ratkaisukäytännössä?
- Miten koiran erityispiirteet huomioidaan reklamaatio-, virhe- ja vahingonkorvaustilanteissa?

Opinnäytetyö on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa käyn läpi koiran kaupan sovellettavaa lainsäädäntöä sekä sen merkitystä, ovatko kaupan osapuolet yksityisiä henkilöitä vai elinkeinonharjoittajia. Seuraavassa osassa perehdyn esimerkkejä apuna käyttäen tarkemmin kaupan tekohetkeen, siihen liittyviin osapuolten velvoitteisiin ja oikeuksiin, kauppasopimuksiin ja sekä Suomen Kennelliiton vaikutukseen koiran kaupassa. Kolmannessa osassa tarkastellaan koirakaupan virhetilanteita, reklamaatiota ja vahingonkorvausta. Kaikissa osioissa pyrin käyttämään esimerkkeinä oikeuden päätöksiä ja kuluttajariitalautakunnan ratkaisuja. Lopuksi pohdin aihetta ja lopputuloksia omin sanoin.

Tutkimuskohde

Tutkimuksen kohteena Suomen lainsäädäntö, oikeuden päätökset ja kuluttajariitalautakunnan ratkaisusuositukset. Työ on rajattu koskemaan vain kotimaisia koirakaupan riitatilanteita eikä eri maiden lainsäädäntöön oteta kantaa.

Tutkimusote

Opinnäytetyön tavoite on olla yleishyödyllinen tietolähde sekä kasvattajalle eli myyjälle että koiran ostajalle eli omistajalle. Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimustyönä, ja se perustuu voimassa olevien lakien tutkimiseen ja tulkintaan, ja näin ollen pääosassa on oikeusoppi eli oikeusdogmatiikka.

Aineiston tiedonkeruu- ja analyysimenetelmät

Tutkimus on lainopillinen pöytälaatikkotutkimus, jossa selvitetään voimassa olevia lakeja niiden tulkintaa. Koirakauppaan liittyviä oikeusäännöksiä, kirjallisuuden ja dokumenttien avulla pyrittiin vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Työ rakentuu vetoketjumaisesti teoretiedon ja käytännön osuuden vuorotteluna.

Tutkimuksen laadullisena aineistonkeruumenetelmänä käytetään valmiita aineistoja, kuten kotimaisia koiran kauppaa koskevia eri oikeusasteiden päätöksiä ja kuluttajariitalautakunnan ratkaisusuosituksia. Koiranomistajan oikeusopas (2011) Koiralakikirja (1999), Joka koiran lakitieto (2010) ja Kasvattajan avuksi (2010) ovat keskeisiä teoksia, kun tarkastellaan aihetta muun kirjallisuuden avulla.

Suomen Kennelliitto ry on ainoa rotukoiria rekisteröivä järjestö Suomessa, jonka ohjeet, säännöt ja määräykset vaikuttavat suuresti kasvattajan toimintaan. Näin ollen aineistona käytetään myös Suomen Kennelliitto ry:n (myöhemmin Kennelliitto) dokumentteja, kuten vakiosopimuslomakkeita ja koiran kasvatukseen ja jalostukseen liittyviä ohjeita, sääntöjä ja määräyksiä.

Luotettavuuden arviointi

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan sisäisen ja ulkoisen validiteetin, reliabiliteetin ja objektiivisuuden periaatteiden mukaan (Kananen 2010). Reliabiliteetti tarkoittaa, että tutkimustulokset ovat pysyviä eli toistettaessa tutkimus saadaan samat tulokset. Validiteetti puolestaan tarkoittaa oikeiden asioiden tutkimista. (Kananen 201, 128–130.) Lainopin tutkimuskohteena

on normien maailma eli pitämisen maailma. Sen tuottama tieto normien todellisuudesta on luonteeltaan normatiivista tietoa eli tieteellistä tietoa oikeusnormeista. (Hirvonen 2011, 22.)

Tutkimuksen aineistona käytetyt oikeuden päätökset ja kuluttajariitalautakunnan ratkaisusuositukset ovat pysyviä, eivätkä ne muutu. Päätökset ovat kuitenkin aina tapauskohtaisia, joten suoraviivasta linjausta päätöksistä tai ratkaisuista ei voi tehdä. Ajan kuluessa lainsäädäntömme voi muuttua, jolloin myös vastaavanlaisen tutkimuksen tulokset muuttuvat.

3 Koirankauppaan sovellettava lainsäädäntö

Koiraa kaupankohteena pidetään lainsäädännössä irtaimena esineenä eli tavaranä. Koiran kauppaan sovellettava laki riippuu sopimusosapuolten lähtökohdista. Kauppalaki koskee irtaimen omaisuuden kauppaa ja vaihtoa (Kauppalaki 355/1987, 1§), mutta lain säännöksiä ei sovelleta, mikäli kuluttajansuojalaista (38/1978) johtuu muuta. Molemmissa laissa säännökset ovat yleisellä tasolla eikä erityyppisille tavaroille ole kovin yksityiskohtaisia määräyksiä. Koira kaupan, lahjan tai muun vaihdannan välineenä katsotaan irtaimeksi esineeksi, jolla kuitenkin on omat erityispiirteensä. Tuomioistuimien, kuluttajaviranomainen tai muu lainsoveltaja tulkintatyössään pyrkii ottamaan huomioon nämä tilanteeseen liittyvät erityispiirteet. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 50.)

Jaakonsaaren ja Ojalan (1999, 75–76) mukaan koiran kauppaa voi tehdä sopimus oikeudellisista lähtökohdista melko vapaasti ja asioista on lupa sopia. Edellytyksenä tälle on, että osapuolet ovat oikeustoimikelpoisia, sopimus noudattaa lakia ja hyvää tapaa ja kohtuuttomuutta koskevat määräykset ja kuluttajansuojalain asettamat vaatimukset huomioidaan. Saarnilehdon (2008, 3, 5, 37–38) mukaan sopimus käsittää kaksi oikeustointia: tarjouksen ja vastauksen, ja sen tarkoitus on sitoa osapuolet aidosti sopimukseen. Suomessa vallitsee sopimusvapaus, johon sisältyy päätäntä-, valinta-, sisältö-, muoto-, tyyppi- ja purkamisvapaus sekä vapaus ratkaista riitoja.

Riitatilanteissa keskeinen merkitys on sopimuksen sisällöllä. Niin kutsutussa oikeustoimilaissa on säädöksiä sopimuksen tekemisestä, ja niitä sovelletaan, mikäli kauppa- ja kuluttajansuojalaissa ei ole asiasta määräyksiä. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 50–51.) Lainsäädäntöä tulkittaessa ratkaisevaa on, ovatko osapuolet elinkeinonharjoittajia vai yksityisiä henkilöitä.

3.1 Kauppalaki

Kauppalaki (L 355/1987) on irtaimen esineen kauppaa koskeva yleislaki. Kauppalain 1§:ssä säädetään: Tämä laki koskee irtaimen omaisuuden kauppaa. Laki koskee soveltuvien osien myös irtaimen omaisuuden vaihtoa. Kauppalakia sovelletaan koiran kaupassa, kun myyjä on yksityinen henkilö tai kun osapuolet ovat lähtökohdiltaan tasavertaiset, eli molemmat ovat joko yksityisiä henkilöitä tai elinkeinonharjoittajia taikka ostaja on elinkeinonharjoittaja, jolloin hänen tietonsa kaupan kohteesta katsotaan myyjän tietoa suuremmaksi. Tällöin osapuolet ovat lähtökohdiltaan tasavertaiset eikä erityisen suojan tarvetta ole (Jaakonsaari & Ojala 2011, 68). Sopimusvapaus on laajempi kuin kuluttajankaupassa (Blomqvist 2007) ja osapuolet voivat sopia kaikista asioista oman mielensä mukaan, edellyttäen etteivät ehdot ole kohtuuttomia (Jaakonsaari & Ojala 1999, 85–86).

3.2 Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalakia sovelletaan koiran kauppaan, kun myyjä on elinkeinonharjoittaja ja ostaja on kuluttaja. Kuluttaja on aina luonnollinen henkilö, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin elinkeinonharjoittamiseen (L 38/1978 4§). Niin sanottu oikeushenkilö, kuten osakeyhtiö, osuuskunta tai valtio ei tule kyseeseen (Jaakonsaari & Ojala 2011, 52). Kuluttajansuojalain tarkoitus on turvata kuluttajan asemaa suhteessa elinkeinonharjoittajaan. Hannulan, Jokisen ja Spiikin (2010, 89) mukaan kuluttajansuojalaissa katsotaan myyjän tietotason olevan elinkeinonharjoittajana korkeampi kuin ostajan, ja lain henki ja tarkoitus on tietämättömmän osapuolen aseman turvaaminen sääntelemällä markkinointia, tiedonantovelvollisuutta ja sopimusehtojen kohtuullisuutta sopimussuhteissa. Todellisuudessa näin ei aina ole, vaan osapuolten tietotaso voi olla myös päinvastainen. Jaakonsaaren ja

Ojalan (1999 75, 86) mukaan kuluttajansuojalaki antaa ostajalle paremman turvan, koska se on kuluttajan hyväksi pakottavaa oikeutta. Tämä tarkoittaa sitä, että kauppaehtoihin ei voida tehdä sellaisia ehtoja, jotka heikentävät kuluttajan asemaa. Kuluttajan kannalta edullisempien ehtojen laatiminen sen sijaan on mahdollista (Jaakonsaari & Ojala 2011, 58). Kuluttajansuojalaki on kuluttajaa varten, mutta koirakaupassa voi tulla tilanne, jossa myyjänä olevalla elinkeinonharjoittajalla on vaateita ostajaa kohtaan. Ratkaisua haetaan tällöin tuomioistuimen kautta, ei kuluttajariitalautakunnasta. Tämän kaltainen tilanne voi tulla eteen esimerkiksi koiran sijoitussopimuksessa.

3.3 Elinkeinonharjoittaja

Ostaja voi olla koiran kaupassa vuoroin kuluttaja, vuoroin elinkeinonharjoittaja. Kuluttajansuojalain tarkoittama kuluttaja on sellainen yksityinen henkilö, joka hankkii tavara yksityiseen käyttöönsä. Koiran käyttötarkoitus määrittelee ostajan statuksen. Lemmiksi koiran ostava yksityinen henkilö on kuluttaja, mutta mikäli koira hankitaan pääasiallisesti työvälineeksi, on ostaja elinkeinonharjoittaja. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 69.) Jos ostajalla on itsellä kennel ja ostetun koiran päätarkoitus on muu kuin jalostuskäyttö, tulee tämä oletus pystyä perustelemaan (Jaakonsaari & Ojala 1999, 14, 68–69).

Myyjän statuksen määrittely ei ole niin yksikertaista kuin ostajan statuksen määrittely. Suomessa suurin osa koiria kasvattavista henkilöistä toimii harrastuspohjalta. Rajanveto harrastuksenaan kasvattavan ja elinkeinona kasvattavan välillä voi olla häilyvä ja osa itseään harrastajakasvattajana pitävistä voidaan laissa katsoa elinkeinonharjoittajiksi. Kuluttajansuojalaissa (L 38/1978 5§) elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti pitää kaupan, myy tai muutoin tarjoaa kulutushyödykeitä vastiketta vastaan hankittaviksi. Toisin sanoen elinkeinonaan koiria kasvattava eli myyjä tavoittelee toiminnalla taloudellista hyötyä eli tuloa. Hän saa koirasta joko rahaa tai jotakin muuta vastiketta. Jaakonsaaren ja Ojalan (2011) mukaan myös harrastajakasvattaja voi myös saada taloudellista hyötyä, mutta ratkaisevaa rajanvedossa on yrittäjäriski sekä toiminnan satunnaisuus ja pitkäkestoisuus.

Kuluttajasuojalaissa elinkeinonharjoittaja-käsite on säädetty laajaksi, ja epäselvissä tapauksissa tulkinta kääntyy herkästi sille kannalle, että henkilö on ennemmin elinkeinonharjoittaja, kuin ettei hän ole sitä (Jaakonsaari & Ojala 2011, 53). Kuluttajariitalautakunta on joutunut usein ottamaan kantaa siihen, onko myyjä elinkeinonharjoittaja vai ei, koska lautakunta voi antaa ratkaisusuosituksen vain asiassa, jossa myyjä katsotaan elinkeinonharjoittajaksi. Muussa tapauksessa sovelletaan kauppalakia (L 355/1987).

Kuluttajavalituslautakunnan vakiintunut käytäntö on, että myyjä katsotaan elinkeinonharjoittajaksi, jos hän on rekisteröinyt Suomen Kennelliittoon vuosittain vähintään yhden pentueen, tai jos kuluvan ja edellisen vuoden aikana hän on rekisteröinyt kaksi tai useamman pentueen. Ratkaisevaa on tapauksen sopimuksentekohetki. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 54–55.) Kuluttajariitalautakunnan ohje on kuitenkin vain suositus, eikä sido tuomioistuimia. Jaakonsaaren ja Ojalan (1999) mukaan kuluttajavalituslautakunnan sääntö ei kuitenkaan ole yksi ja ainoa totuus, vaan asia punnitaan tapauskohtaisesti. Mitä enemmän kasvattajalla on pentueita, sitä lähempänä ollaan rajaa, jossa hän muuttuu elinkeinonharjoittajaksi. Oikeuden ratkaisu voi poiketa kuluttajariitalautakunnan ratkaisusuosituksesta, kuten tapauksessa Turun hovioikeus S95/1610, jossa oikeus katsoi ensimmäisen pentueen kasvattaneen kasvattajan elinkeinonharjoittajaksi pelkästään siitä syystä, että hänellä oli rekisteröity kennelnimi. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 71-74.) Oinonen (2013) kertoo kuluttajariitalautakunnan itsekkin poikenneen omasta käytännöstään useammassa ratkaisussaan. Pentueiden huomattava suuri kokonaismäärä vuosien aikana tai kasvatettujen pentujen huomattavan suuri lukumäärä on osassa ratkaisusta ollut peruste toiminnan ammattimaisuudelle, vaikka kuluttajariitalautakunnan antama ohje ei ole täyttynyt. Oinonen kritisoi ratkaisuja, koska tällä perusteella jokainen aktiivisesti urheilua harrastanut voitaisiin katsoa huippu-urheilijaksi huomioitaessa menneisyydessä käytettyjen tuntien kokonaismäärä. Koirarotujen välillä on myös suuria eroja pentuekoossa, ja mikäli määritelmä elinkeinonharjoittajasta tehdään syntyneiden pentujen lukumäärän mukaan, on se sidottu täysin sattumanvaraiseen koiran biologiseen toimintaan. (Oinonen 2013, 9–10). Jaakonsaaren ja Ojalan (2011, 56) mukaan Kuluttajariitalautakunta perustaa koirien lukumäärän perustuvan päätöksen Kennelliiton rekisteröimiin

pentuihin, eikä henkilön kasvattamia mahdollisia rekisteröimättömiä koiria näin ollen huomioda lainkaan. Kennelliiton koirarekisteriin ja kennelnimeen perustuvassa päätöksenteossa ongelmaksi voi muodostua myös se, että kennelnimi voi siirtyä henkilöltä toiselle, jolloin kasvatustoiminta on jakaantunut useammalle henkilölle (Oinonen 2013, 9-10.) Esimerkkitapauksista käy ilmi miten eri tavoin kasvattajan status on määritelty.

Tapaus 1 (KRIL 02/36/3376):

Kasvattajalla oli vuosien 1998-2003 aikana joka vuosi vähintään yksi pentue. Riita koski pentua joka oli syntynyt vuonna 2002. Kuluttajariitalautakunta katsoi kasvattajan elinkeinonharjoittajaksi, koska hän oli rekisteröinyt kolmen tai useamman edellisen vuoden aikana vuosittain vähintään yhden pentueen.

Tapaus 2 (KRIL 4458/36/2008):

Kennelissä oli syntynyt vuosina 2003, 2004, 2005 ja 2008 yksi pentue vuosittain. Riita koski vuonna 2008 syntynyttä pentuetta. Vaikka myyjällä ei ollutkaan pentueita vuosittain kauppaa edeltävinä kolmena vuotena, kuluttajariitalautakunta tulkitsi toiminnan ammattimaiseksi. Tämä perusteltiin sillä, että myyjä oli kasvattanut vuosien 1991-2008 aikana yhteensä 31 pentuetta ja toiminta näin ollen oli ollut pitkäkestoista.

Tapaus 3 (KRIL 2924/36/2010):

Kasvattajalla oli ollut pentue vuosina 2005, 2007, 2008 ja 2009. Riita koski vuonna 2008. Kuluttajariitalautakunta totesi ettei kasvattajalla ollut kaupantekohetkellä yhtä pentuetta vuotta kohden, mutta hänen kennelnimelleen oli rekisteröity vuosina 1989-2009 yhteensä 111 koiraa. Lautakunta katsoi kasvattajan elinkeinonharjoittajaksi.

Tapaus 4 (KRIL 1884/36/07):

Kasvattaja oli rekisteröinyt pentueita vuosina 2004 (2 pentuetta), 2006 (yksi pentue) ja 2007 (kaksi pentuetta). Ostajan vaatimus koski vuonna 2006 syntynyttä ja rekisteröityä pentua, jolloin sopimuksentekohetken jälkeen syntyneitä pentueita ei otettu huomioon asiaa ratkaistaessa. Kuluttajariitalautakunta katsoi ettei kasvattaja ollut vuonna 2006 elinkeinonharjoittaja.

Marja Blomqvistin (2007) Suomen Palveluskoiraliiton kasvattajapäivillä pitämän luennon mukaan ammattimaisen kasvattamisen tunnusmerkkejä tarkastellaan ensiksi kolmen vuoden edellytyksenä, vähintään yksi pentue vuodessa. Jos tämä ei täyty, tarkastellaan kuluva ja edellistä vuotta. Hannula,

Hellgrén ja Jokinen (2010, 11) lisäävät näihin edellä mainittuihin elinkeinonharjoittajan tunnusmerkkeihin verovelvollisuuden. Veroviranomaisen määritelmässä liikkeen- ja ammatinharjoittajan on ilmoitauduttava arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, jos tilikauden (12 kk) liikevaihto ylittää 10 000 euroa eikä toiminta ole muutoin arvonlisäverotonta (Arvonlisäverotus 2017).

Myös Elintarviketurvallisuusvirastolla (EVIRA) on eläinsuojelulakiin (L 247/1996) pohjautuvan eläinsuojeluasetuksen (396/1996, 26§) pohjalta tehty määrittely elinkeinonharjoittamiselle. Sen mukaan ammattimaiseksi koirien kasvatukseksi katsotaan kuuden lisääntymiskykyisen vähintään kerran penikoineen narttukoiran omistaminen tai hallinta (Ilmoituksen varainen eläintenpito, 2018).

Koira irtaimena esineenä, erityispiirteet elottomaan esineeseen verrattuna

Jokainen koira on oma yksilönsä, joka ei ole korvattavissa toisella, kuten vaikka rikkoutunut pölynimuri. Siihen ei myöskään ole saatavilla varaosia. Koiran kauppa on irtaimen kauppaa, jota tarkastellaan juridisesti samojen sääntöjen mukaan kuin minkä tahansa hyödykkeen kauppaa (Hannula, Jokinen & Spiik 2010, 37). Blomqvist (2007) mainitsee koiran erityispiirteeksi elottomaan esineeseen verrattuna omistajan huoltovelvollisuuden. Omistajan on annettava koiralle vähintään eläinsuojelusäädöksissä asetetut vähimmäisolosuhteet (Blomqvist 2007).

Ihmiset kiintyvät koiraan, pitävät sitä perheenjäsenenä ja ystävänä, eikä virhetilanteessa sen korjaaminen tai vaihto ei tule helposti kysymykseen. Aineeton vahinko, kuten mielipaha ja tunteet ovat lain edessä asioita, joita ei koiran kaupassa korvata rahallisesti (Hannula, Jokinen & Spiik 2010, 37).

Erkki Pulliainen on jättänyt eduskunnan puhemiehelle kirjallisen kysymyksen KK 475/2008, joka koskee lemmikkieläinkauppaa koskevien pykälien lisäämistä kauppalakiin. Hänen mukaansa hyvinvointivaltiolle luonteenomaiseen arvomaailmaan ei kuulu lemmikin rinnastaminen kulutustavaraan, minkä pitäisi ilmetä myös lainsäädännössämme. Puhemies on vastauksessaan kerto-

nut, että asiaa on pohdittu 2000-luvun alkupuolella yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, oikeusministeriön ja silloisen kaupp- ja teollisuusministeriön kanssa. Kauppalakiin ei ole tullut muutoksia Pulliaisen kysymyksen johdosta eikä sen jälkeen.

4 Koiran kauppa

Koiran odotettava elinikä on noin 10–15 vuotta, joten koiran ostamisen tulisi aina olla harkittu päätös. Ostajan tulisi ensimmäisenä pohtia sopiva rotu, sen jälkeen päättää, hankkiiko aikuisen koiran vai pennun ja vasta näiden jälkeen etsiä sopiva yksilö.

Koiraa hankkiessa on aina syytä perehtyä rodun käyttötarkoitukseen, koska rotuominaisuudet vaikuttavat huomattavasti sekä koiran käyttäytymiseen että koulutettavuuteen. Koirien rodunjalostuksessa on pyritty vahvistamaan tiettyjä käyttöön, luonteeseen ja ulkonäköön liittyviä ominaisuuksia ja haitallisista ominaisuuksista on pyritty eroon. Jalostuksen kääntöpuolena ovat terveysongelmat, jotka johtuvat monien rotujen jakautumisesta näyttely- ja käyttölinjoihin sekä suljetuista rotukirjoista ja liioiteltujen rotuominaisuuksien vahvistamisesta. (Romppainen 2010, 8–9, 11.)

4.1 Omistussuhteet

Lainsäädännössämme ei ole suuria vaatimuksia sille, kuka koiran voi omistaa. Omistajuuden merkitys on valta päättää koirasta ja tehdä sillä mitä haluaa lailisuuden rajoissa. Ainoastaan eläintenpitokielto muodostaa esteen omistamiselle. Jos omistajia on useita, tulee koiraa koskevat päätökset tehdä yhdessä. Jos koira asuu haltijan luona, on päätäntävalta silti omistajalla (Jaakonsaari & Ojala 2011, 19–20).

Nimiperiaatteen mukaan omistaja on se luonnollinen tai oikeushenkilö, jonka nimissä koira on (Jaakonsaari & Ojala 1999, 16). Koiran omistaja on yleensä se, joka on merkitty Suomen Kennelliiton rekisteriin. Jaakonsaaren ja Ojalan

(2011) mukaan Kennelliiton omistajarekisteri perustuu vapaaehtoisuuteen ja omistajan ilmoitukseen, eikä koiran rekisteröinti ole pakollista. Kennelliiton omistajarekisteriä ei näin ollen voida pitää täysin luotettavana eikä ajantasaisena, mutta se voi olla yksi tekijä muiden joukossa, kun omistusoikeutta määritellään. Tarvittaessa omistajan on kyettävä muulla keinoin todistamaan omistajuus, kuten kaupp- tai lahjakirjalla. Jos todisteeksi ei ole dokumenttia tai sopimusta, koiran hallinta luo oletettaman omistajuudesta eli koiran omistajaksi katsotaan se, jonka hallinnassa koira on. Sama pätee rekisteröimättömän koiran omistajuuteen. (Mts. 20-21). Esimerkkitapauksessa Kennelliiton omistajarekisterin merkintä ei ollut riittävä todiste omistusoikeudesta.

Tapaus 1:

Kasvattaja oli sijoittanut uroskoiran ja koiran hallintaoikeus oli siirtynyt haltijalle. Sopimus oli tehty viideksi vuodeksi. Haltija oli saanut kasvattajalta koiran rekisteritodistuksen, jonka avulla hän oli rekisteröinyt koiran omistusoikeuden Kennelliittoon. Tuomioistuimien totesi ettei omistusoikeuden muutosmerkintä todistanut omistajuutta. Haltija ei ollut maksanut vakuusmaksua, eikä astutuksia ollut tapahtunut kuin yksi. Lisäksi kasvattajalla oli hallussaan koiran omistajatodistus. Tuomioistuimien määräsi koiran luovutettavaksi kasvattajalle jalostus- ja näyttelykäyttöön sijoitussopimuksen loppuun saakka. (Aho 2012, 86.)

Yhteisomistus

Samalla koiralla voi olla useita omistajia, ja tällöin omistajuus on jaollista eli määräosaista. Jollei muuta ole sovittu, ovat omistuosuudet yhtä suuret. Koiran erityislaatuisuus esineenä merkitsee käytännössä sitä, että koiraan koskevat päätökset tulee tehdä yhdessä ja niistä päätettäessä tarvitaan jokaisen yhteisomistajan suostumus. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 25–26.) Jokainen omistaja kuitenkin määrää omasta omistuosuudestaan. Käytännössä omistaja voi myydä tai lahjoittaa omistuosuutensa ulkopuoliselle muiden omistajien mieltäpidettä huomioimatta, mutta aiempien omistajien tekemät sopimukset pysyvät voimassa yhden omistajan vaihtumisesta huolimatta eikä uusi omistaja saa parempaa oikeutta koiraan, kuin mitä luovuttajalla oli (Blomqvist 2007). Riitailanteiden välttämiseksi yhteisomistuksen pelisäännöistä tulee sopia ja tehdä kirjallinen sopimus, johon kirjataan koiran hallinnasta ja hoidosta sekä niistä

aiheutuvista kuluista ja mahdollisen tuoton jakautumisesta. (Mt.) Jaakonsaari ja Ojala (2011, 26) suosittelevat kirjaamaan, miten koiran arvo määritellään lunnastustilanteessa.

Yhteisomistus on keino hajauttaa riskiä arvokkaan jalostuskoiran hankkimisessa, mutta käytännössä siihen liittyy erittäin paljon riskejä eikä siihen pitäisi ryhtyä kovin kevyin perustein. Tavallisin yhteisomistuksen muoto on se, että koira halutaan perheessä useamman perheenjäsenen omistukseen ja halutaan osoittaa koiran olevan tällä tavoin yhteinen (Jaakonsaari & Ojala 2011, 27). Avioerotilanteessa nämä perheen sisäisesti yhteisomistetut koirat ovat jättävää omaisuutta siinä missä muukin omaisuus. Lain mukaan koira on esine, eikä sen kohdalla kysymykseen tule yhteishuolto taikka tapaamisoikeus, kuten avioerolasten suhteen. Blomqvist (2007) lisää vielä, ettei tuomioistuimien arvio erotilanteessa koiran etua. Koira ei voida jakaa, joten mikäli asiaa ei voida sopia osapuolten kesken, koira määrätään myytäväksi ja saatu raha jaetaan.

4.2 Suomen Kennelliitto ry:n vaikutus koiran kauppaan

Suomen Kennelliitolla on merkittävä rooli rotukoirien kasvatuksessa, eikä sen merkitystä koiran kaupassa ei tule vähätellä. Ahon (2012) mukaan Suomen Kennelliitto on yksityisoikeudellinen aatteellinen yhdistys, joka rekisteröi ainoana järjestönä maassamme puhdasrotuisia koiria. Yhdistyksellä on monopoliasema, mikä tarkoittaa sitä että suomalaiset koirankasvattajat eivät voi Kennelliiton sääntöjen mukaan ostaa rekisteröintipalvelua minkään muun FCI:ma (Federation Cynologique Internationale, Kansainvälinen koiranjalostusliitto) kenneljärjestöltä. Kennelliiton voidaankin katsoa hallinnoivan kokonaista elinkeinoa. Koiranpennun rekisteröinti on välttämätön, koska vain Kennelliiton rekisteröimät pennut voivat osallistua virallisiin kokeisiin, kilpailuihin ja näyttelyihin ja vain näiden koirien pennut voidaan rekisteröidä kansainvälisesti hyväksyttyihin koirarekistereihin. Kansainvälinen yhteistyö ja Suomessa syntyneiden koirien kauppa edellyttävät koiranpentujen rekisteröintiä, ja näin ollen Suomessa on mahdotonta kasvattaa rotukoiria ilman Kennelliittoa. Rekisteröimättömiä puhdasrotuisia koiria pidetään sekarotuisina. (Aho 2012, 1–2, 6–7, 20.)

Koiran kauppaan vaikuttavat Kennelliiton säännöt voidaan jakaa kahteen osaan: itse koiraa koskeviin ja kasvattajaa koskeviin. Kennelliitolla on jalostusstrategia, jossa on otettu huomioon eläinsuojelulaki, lakia täydentävä eläinsuojeluasetus ja Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskeva päätöslauselma (Yleinen jalostusstrategia 2018–2022. 2012, päivitetty 2017). Jalostusstrategiassa määritellään perusvaatimukset ja suositukset jalostukseen käytettäville yksilöille. Yleisen jalostusstrategian lisäksi ovat rotukohtaiset jalostuksen tavoiteohjelmat (JTO) sekä useilla roduilla Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustusohjelma eli PEVISA. Pentueen molempien vanhempien tulee täyttää yksilöille ja rodulle asetetut ehdot ja vaatimukset, jotta Kennelliitto rekisteröi pentueen (PEVISA ja muut rekisteröintiin vaikuttavat ehdot 2018). Rekisteröintiä koskevat säännöt sisältävät sekä yleisen jalostusstrategian että rotukohtaiset ohjelmat (Koirarekisteriohje 2017-2018. 2016). Rotukohtaisissa jalostusohjelmissa voi olla rajoituksia myös yksittäisen koiran jälkeläismäärälle, jolloin Kennelliiton rajoittaa kasvattajan omaisuuden käyttöoikeutta (Aho 2012, 35). Mikäli myyjä haluaa kasvattaa ja myydä rotukoiria, ei kasvatus ja jalostus onnistu millä tahansa lisääntymiskykyisellä koiralla, vaan ehtojen tulee täyttyä, jotta Kennelliitto rekisteröi pennut.

Kennelnimi ja kasvattajasitoumus

Kennel-nimitys ei suoraan tarkoita kasvattajan olevan elinkeinonharjoittaja, vaan nimitystä saa käyttää kasvattaja, joka on saanut Suomen Kennelliiton myöntämän kennelnimen. Oikeus voi kuitenkin tapauskohtaisesti katsoa toiminnan suoraan elinkeinonharjoittamiseksi pelkästään rekisteröidyn kennelnimen perusteella, kuten Jaakonsaari ja Ojala (1999, 74) kertovat Turun hovioikeuden S95/1610 tuomiosta. Holma (2014) kertoo kennelnimen hankkineen kasvattajan profiloituvan markkinoilla luotettavaksi. Ostaja usein maksaa hie- man enemmän ostaakseen koira kennelnimen omaavalta kasvattajalta ja näin välttää osallistumisen paperittomien rotukoirien ja sekarotuisten koirien epäeettiseen tehtailuun. Kennelnimi on kaikkien kasvattajan kasvattamien pentujen virallisen nimen etuliite, jolloin hyvin menestyvät yksilöt ovat itsessään kasvattajan toiminnan mainoksia. (Mts. 9.)

Kennelnimien myöntämiselle on tietyt ehdot, jotka vaikuttavat kasvattajan toimintaan. Saadakseen kennelnimen tulee kasvattajan olla Suomessa asuva täysi-ikäinen ja sopiva kennelnimien haltijaksi. Hänen tulee suorittaa kasvattajan peruskurssi, olla sekä Kennelliiton jäsen että rodun rotuyhdistyksen jäsen ja allekirjoittaa kasvattajasitoumus (Kennelnimisääntö 2015). Kasvattajasitoumus velvoittaa kasvattajaa noudattamaan Suomen Kennelliiton ohjeita, sääntöjä ja määräyksiä. Koiran kaupan vaikuttavat olennaisesti kasvatustyön tarkoitus ja tavoite, tiedonantovelvoite, rekisteröinti- ja tunnistusmerkintävelvoite sekä velvoite tehdä koiran kauppa aina kirjallisesti joko Kennelliiton vakiosopimuslomakkeella tai muuten kirjallisesti samansisältöisenä. (Kasvattajasitoumus 2011.)

Koirien kasvattaminen ja pentujen rekisteröinti on mahdollista myös ilman jäsenyyttä tai kennelnimeä, jolloin rekisteröintimaksut ovat korkeammat (Hinnasto 2018). Jaakonsaaren ja Ojalan (1999, 67) mukaan kennelnimitys ei ole takuu kasvattajan tietotaidosta tai kasvatustyön laadusta, vaan hyvän koiran voi saada myös kennelnimettömältä kasvattajalta. Kennelnimi ja muut muodollisuudet eivät kuitenkaan ole takuu siitä, että jalostusvalinnat olisivat tehty asianmukaisesti ja asiat olisivat muutoinkin hyvin.

Kennelliiton vakiosopimuslomakkeet

Kennelliitto velvoittaa kennelnimien omaavia kasvattajia käyttämään koirakaupassa liiton omia vakiosopimuslomakkeita tai tekemään samansisältöisen kauppasopimuksen. Vakiosopimuslomakkeet soveltuvat kuitenkin osittain heikosti erilaisiin ja erihintaisten koirien kauppoihin, ja lomakkeiden ehdot ovat joustamattomat, jopa osittain lainvastaisia. Ne rajoittavat usein kasvattajan toimintaa sekä asettavat kasvattajalle myyjänä kohtuuttomiakin ehtoja. Esimerkiksi Kennelliiton sopimuslomakkeessa Uroskoiran sijoituksesta (2008) on ehto, jonka mukaan urosta saa käyttää korkeintaan kolmeen astutukseen ja sopiminen useammasta pentueesta on sallittua vain, jos se koiran iän, rodun pentueiden koon tai koiran huomattavan arvon vuoksi on tarkoituksenmukaista. Luovuttajalla tulee kuitenkin olla oikeus päättää jalostuskäytön määrästä, eikä elinkeinonharjoittamista saa Suomessa rajoittaa sopimusehdoilla, jotka eivät perustu lakiin (Hannula, Hellgrén & Ojala 2010, 20). Sopimusten

kohtuullisuudesta päättää vain tuomioistuin toisen sopijaosapuolen vaatimuksesta eikä Kennelliitto ole asiassa toimivaltainen (mts. 19).

4.3 Tarjous, vastatarjous, esisopimus

Koiran kauppa on yleensä kuukausien prosessi ja etenee rotuvalinnan jälkeen kasvattajan valintaan. Aluksi ostajaehdokas yleensä vierailee kasvattajan luona tutustuen emäkoiraan ja sen mahdollisesti jo syntyneisiin pentuihin, niiden kasvu- ja asuinympäristöön sekä kasvattajaan. Sekä myyjän että ostajaehdokkaan tulisi jo tässä vaiheessa kertoa mahdolliseen kaupantekoon vaikuttavia seikkoja.

Esisopimuksen sitovuus, varausmaksu

Esisopimuksella tarkoitetaan sopimusta siitä, että kauppasopimus tullaan tulevaisuudessa tekemään (Jaakonsaari & Ojala 2011). Koiran kaupassa esisopimus syntyy sillä hetkellä, kun ostajaehdokas ilmaisee ostohalukkuutensa ja myyjä vastaa siihen hyväksyen ja koira varataan ostajalle. Esisopimus sitoo molempia osapuolia, ja se velvoittaa kuten muutkin sopimukset. (Mts. 63.) Sitä ei pidä tehdä, jollei on täysin varma, että ostajana haluaa ostaa varaamansa koiran ja puolestaan myyjänä haluaa myydä koiran sovituin ehdoin. Esisopimus voi olla myös ehdollinen ja sitoa vain toista osapuolta. Jaakonsaaren ja Ojalan (1999) mukaan tilanteessa, jossa sopimukseen liittyy jokin tulevaisuudessa selviävä seikka, kuten pennun eläinlääkärintarkastus, voidaan sopia ehdollinen esisopimus. Tällöin esisopimus sitoo vain myyjää, mutta ostaja tekee lopullisen ostopäätöksen vasta terveystarkastuksen jälkeen (mts. 82). Tärkeää on ymmärtää esisopimuksen ja kauppasopimuksen ero. Esisopimus on sopimus siitä, että kauppa koirasta tullaan tekemään ja kauppasopimuksella koiran omistusoikeus siirtyy.

Kasvattaja haluaa yleensä ostajalle varaamastaan pennusta varausmaksun tai käsirahan. Kun varausmaksu on otettu vastaan, sopimus lähtökohtaisesti tulee tehdä, ellei ilmene jotain sellaista yllättävää olennaista vastapuolen sopimusrikkomusta, jonka perusteella kauppa voidaan purkaa (Hannula, Jokinen & Spiik 2010, 34–35). Jaakonsaaren ja Ojalan (1999) mukaan esisopimusta

solmittaessa varausmaksu on keino sopia myös mahdollisen sopimusrikkomuksen seurauksista, mikäli esisopimus halutaan purkaa. Sen tarkoitus on saada osapuolet pysymään sopimuksessa. Sen avulla kasvattaja pyrkii vähentämään omia taloudellisia tappioitaan, jos ostaja haluaa peruuttaa varauksen ja purkaa sopimuksen. Sopimuksen purkautuessa ostajasta johtuvasta syystä, varausmaksu jää kasvattajalle korvaukseksi lisäkuluista, joita koiran uudelleen markkinoinnista, ruokinnasta ja eläinlääkärikuluista voi syntyä. Jos sopimuksen purkaminen johtuu kasvattajasta eli myyjästä, hänen tulee palauttaa varausmaksu. Varausmaksun tai käsirahan kohtuullisena suuruutena pidetään 10–15 % kauppahinnasta, josta se luonnollisesti hyvitetään kauppahinnan maksun ajankohtana. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 91–92.) Käsirahan tarkoitus ja sopimuksen purkamisesta aiheutuneiden lisäkulujen kattaminen sen avulla käy ilmi esimerkkitapauksessa.

Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu 646/36/06 koskee tapausta, jossa ostaja maksoi pennusta 500 euron käsirahan, mutta seuraavana päivänä hän perui kaupan. Ostaja vaati käsirahan palauttamista kokonaan, mutta myyjä pidätti käsirahasta 165 euroa korvauksena kaupan peruuttamisesta. Kuluttajariitalautakunta katsoi että myyjän pidättämä summa on kohtuullinen, koska koiran kaupan purkamisesta aiheutui myyjälle ylimääräisiä kuluja sekä koiran luovuttaminen viivästyi.

Tiedonantovelvollisuus

Molemmilla sopimusosapuolilla on tiedonantovelvollisuus ja myyjän tiedonantovelvollisuus ostajalle on pakottava. Koira voi pitää sisällään paljon sellaisia piileviä ominaisuuksia, joita ei fyysisessä ulkomuodossa näe. Myyjän tiedonantovelvollisuus on koiran kaupassa hyvin keskeisellä sijalla ja myyjän on sekä vastattava ostajan esittämiin koiraa koskeviin kysymyksiin että itse aktiivisesti kerrottava ostopäätöksen kannalta merkittäviä asioita sillä oletuksella, ettei ostaja tiedä niin sanotusti asiasta mitään. Koirassa katsotaan oleva oikeudellisesti virhe silloin, kun se jollakin tavalla poikkeaa niistä tiedoista, joita myyjä on antanut kaupantekohetkellä ostajalle. Tämän seikan vuoksi myyjän tulee osata kertoa koiran ostoa harkitsevalle myynnissä olevan yksilön ominaisuuksista ja kaikista siinä havaitsemistaan vioista tai virheistä. Pentukoiran ol-

lessa kyseessä myyjän tulee kertoa ostajalle tosiasia, että koira on vasta kehityksensä alkuvaiheessa ja keskeneräinen, eikä sen tulevasta kehityksestä ole varmuutta. Yksilön ominaisuuksien lisäksi myyjän tulee kertoa koiran suvusta ja rodussa yleisesti esiintyvistä perinnöllisistä sairauksista ja vioista sekä niiden yleisyydestä ja vaikutuksesta koiran elämään. Myyjänkään ei tarvitse tietää kaikkea, vaan tiedonantovelvollisuus koskee keskeisiä ja merkityksellisiä seikkoja. Myyjän ollessa epävarma jostakin asiasta, tulee hänen kertoa myös se mahdolliselle ostajalle. Mikäli myyjä luokitellaan koiran kasvattajana elinkeinonharjoittajaksi, edellytetään häneltä melko suurta tietämystä koirista ja rodusta yleisesti, ja tällöin hänen tiedonantovelvollisuutensa kasvaa. Ostaja tehdessä ostopäätöksen saamiensa tietojen jälkeen, hän tekee sen tietoisena riskistä. Myyjän kertomat riskit kannattaa kirjata myös kauppasopimukseen. Tämä ei suoraan poista myyjän vastuuta, mutta voi lieventää sitä huomattavasti. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 128–131.) Velvollisuuden laiminlyönnin seuraukset käyvät hyvin ilmi esimerkkitapauksesta.

KRIL 2295/36/11 koskee tapausta, jossa koiranpentu menehtyi pian luovutuksen jälkeen perinnölliseen sairauteen. Kaupanteon yhteydessä kasvattaja oli laiminlyönyt tiedonantovelvollisuutensa, koska hän ei ollut maininnut sairauden riskistä.

Yleinen käytäntö on tarkastuttaa koira eläinlääkärillä ennen kaupantekoa. Se ei kuitenkaan poista myyjän vastuuta myöhemmin ilmenevistä vioista tai sairauksista, mutta se on myyjälle kaupantekohetkellä todiste koiran senhetkisestä terveydentilasta. Jotta eläinlääkärintodistuksella olisi merkitystä virhetilanteessa, tulisi sen olla tuore, joten vian tai sairauden tulisi ilmetä pian luovutuksen jälkeen (Jaakonsaari & Ojala 1999, 102, 130).

Selontekovelvollisuus

Ostajan selontekovelvollisuudeksi voidaan katsoa sopimuksen tekohetkeen liittyvät seikat. Kasvattajalla on oikeus päättää, kenelle kasvattinsa myy ja yleensä kasvattajalla on joitain kriteereitä ostajia kohtaan. Vastuullinen kasvattaja haluaa koiralle hyvän kodin, mutta hänellä voi olla myös muita kodinvalintaan vaikuttavia kriteereitä. Tässä kohtaa ostajan tulisi antaa myyjälle hänen

haluamiaan tietoja koiran tulevasta kodista, käyttötarkoituksesta ja elinympäristöstä. Hannula, Jokinen ja Spiik (2010, 45) toteavat että kasvattajalla tulisi olla myös moraalista vastuuta eikä koiraa tulisi myydä sellaiselle ihmiselle, joka esimerkiksi ikänsä tai fyysisten ominaisuuksiensa vuoksi ei kykene koirasta huolehtimaan.

4.4 Kauppasopimus

Suomessa vallitsee kohtuullisen laaja sopimusvapaus, ja lähtökohtaisesti kaikesta voidaan sopia. Osapuolten tulee kuitenkin olla oikeustoimikelpoisia ja sopimusehtojen lainmukaisia, eivät ne saa olla kohtuuttomia. Suomessa on voimassa sopimuksen muotovapaus, mikä tarkoittaa, ettei sopimuksen muodolla ole merkitystä, lukuun ottamatta osamaksusopimusta (Jaakonsaari & Ojala 2011, 59). Suullinen sopimus on yhtä pätevä kuin kirjallinen, mutta suullisen sopimuksen ongelmaksi voi muodostua riitatilanteessa todisteluvaikeudet dokumenttien puuttuessa. Riitatilanteessa sopimusosapuolilla voi olla täysin erilaiset mielikuvat siitä, mitä on sovittu, vaikka sopimuksen tekohetkellä osapuolet ovat olleet sovussa ja yhtä mieltä asioista.

Omistajuus- ja sopimusriitojen välttämiseksi koiran kauppa tulisi aina tehdä kirjallisella kauppasopimuksella oli kyseessä sitten puhdas kauppa, yhteisomistus, sijoitussopimus tai osamaksusopimus. Sopimusosapuolten tulee tutustua sopimuksen kaikkiin ehtoihin huolellisesti ennen sopimuksen solmistamista. Ehtojen läpikäynti suojaa sekä myyjää että ostajaa eikä myöhemmin voi vedota tietämättömyyteen ehdoista (Kasvattajan peruskurssi 2017, 94).

Suomen Kennelliitto velvoittaa kasvattajasitoumuksen allekirjoittaneet kasvattajat käyttämään valmiita vakiosopimuslomakkeita tai samansisältöisiä kirjallisia kauppasopimuksia (Kasvattajasitoumus 2011). Näitä valmiita sopimuslomakkeita voivat hyödyntää myös muut kuin Kennelliiton jäsenet, ja niihin voidaan vakioehtojen lisäksi liittää osapuolten välillä tehtyjä lisäehtoja. Kirjallinen sopimus tehdään aina kahtena, samansisältöisenä ja alkuperäisenä kappaleena ja molemmat vahvistetaan sopimusosapuolien allekirjoituksilla (Sopimus koiran kaupasta 2013).

Tietoisuus virheestä

Jos ostaja haluaa tietoisesti ostaa koiran, jossa on jokin virhe, on kauppa tehty koirasta, jossa tämä virhe ilmenee. Tällöin koira on oikeudellisessa mielessä virheetön. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 87.) Merkitystä on sillä, tietääkö ostaja kaupantekohetkellä koirassa olevat viat ja virheet ja tekee sopimuksen tietoisena niistä. Jos koirasta annetaan hinnanalennus jonkin syyn tai ehdon vuoksi, tämä tulee ehdottomasti mainita kauppasopimuksessa. Sopimuksen teossa tärkeää on molempien osapuolten ymmärrys heitä velvoittaviin ehtoihin ja että kaikki hinnanalennuksen syyt ovat kirjattuna sopimukseen. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 100.) Virheiden kirjaamisen merkitys käy hyvin ilmi esimerkiksi otetussa oikeustapauksessa.

Kuluttajavalituslautakunnan ratkaisusuositus 92/36/2394 koski tapausta, jossa myyjä antoi hinnanalennusta värvirheen ja kivesvikaisuuden vuoksi. Kauppa tehtiin Kennelliiton vakiosopimuslomakkeella, jossa yhtenä ehtona on että kauppahinnasta palautetaan kolmasosa, mikäli koira todetaan kivesvikaiseksi. Kivesvika oli koirassa kaupantekohetkellä todettavissa ja tästä myyjä kertoi suullisesti ja ainoastaan värvirheen hinnanalennus kirjattiin kauppasopimukseen. Kuluttajariitalautakunta katsoi että hinnanalennus johtui ainoastaan värvirheestä, koska vain se oli mainittu sopimuksessa ja suositti myyjää palauttamaan ostajalle kolmasosan ostohinnasta.

Pätemättömyysperuste

Sopimus voi olla pätemätön useasta syystä. Pätemättömyysperusteet saattavat olla kyseessä, jos osapuoli on pakotettu sopimukseen esimerkiksi kiristämällä tai uhkaamalla taikka hänet petollisesti vietelty eli on annettu selkeästi väärää tietoa. Sopimus voi olla pätemätön kumman tahansa sopimusosapuolen toimesta, kuten käy ilmi esimerkkitapauksessa, jossa ostaja oli antanut myyjälle väärää tietoa.

Turun hovioikeuden tuomio 1996/2594 koski tapausta, jossa myyjä kaupantekohetkellä edellytti koiran saavan lemmikin aseman. Ostaja oli kertonut myyjälle hänellä olleen aiemmin yhden koiran, mutta hän oli jättänyt kertomatta pennun tulevan neljänkymmenen koiran kenneloloihin. Käräjäoikeus katsoi ostajan johtaneen myyjää harhaan ja tuomitsi kaupan puretuksi.

Hyvä tavan vastaisuus, lain- ja kunnianvastaisuus ja arvottomuus ovat myös pätemättömyysperusteita. Laki ei määrittele tarkasti termiä ”hyvän tavan vastainen”, mutta sen sisältö on pääteltävissä maalaisjärjellä. Tämä pätemättömyysperuste voi olla kyseessä, jos sopimusosapuolen pulaa, ymmärtämättömyyttä tai kevytmielisyyttä hyväksikäytetään. Osapuolten suoritusten huomattava epäsuhta, esimerkiksi koira ja siitä maksettu kauppahinta, voivat olla hyvän tavan vastainen pätemättömyysperuste. Rikoksen avulla tai rikokseen johdettava sopimus, osapuolen päihtymys tai olosuhteiden kyseenalaisuus voivat täyttää muita aiemmin lueteltuja pätemättömyysperusteita. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 61.)

Kohtuuttomat ehdot ja lainvastaiset ehdot

Laki antaa varsin laajan sopimusvapauden, mutta siitä huolimatta aivan kaikesta ei voida sopia. Tuomioistuin voi jommankumman osapuolen vaatimuksesta päättää sopimuksen kohtuullisuudesta tai kohtuuttomuudesta. Tuomioistuin tarkastelee tällöin sopimusta kokonaisuudessaan, huomioiden osapuolten aseman ja sopimuksen tekohetkellä vallinneet olosuhteet.

Koiran kauppahinta on lähes aina ”kahden kauppa” eli myyjä saa valita kelle koiran myy ja millä hinnalla. Tämän jälkeen ostaja päättää, vastaako hän myyjän tarjoukseen. Hintaan vaikuttavat rodun ja koiran iän lisäksi yksilölliset ominaisuudet. Huippusukuinen pentu tai ominaisuuksiltaan erinomaisesti käyttötarkoitukseensa soveltuva aikuinen koira voivat poiketa huomattavasti rodun keskivertokoirasta. Tuomioistuin tai mikään viranomainen ei automaattisesti valvo hintoja, kohtuullistaminen tapahtuu aina jälkikäteen ostajan sitä vaatiessa. Kohtuullistamisessa huomioidaan rodun tavanomainen hinta ja koiran erityispiirteet. Hinnan kohtuullistaminen ei kuitenkaan edellytä, että koirassa olisi jokin hinnanalennuksen vaadittava virhe. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 87–89, 102.)

Varsin yleistä on, että ostaja sitoutuu käyttämään koiraa terveystarkastuksissa, näyttelyissä tai kokeissa. Jos sopimukseen on kirjattu lisäehtoja, myös niiden tulee olla kohtuullisia. Myyjä voi asettaa ehdoksi esimerkiksi ro-

dunomaisen terveystarkastuksen tai näyttelykäynnin, mutta hän ei voi velvoittaa ostajaa käyttämään koiraa säännöllisesti näyttelyissä. Jaakonsaaren ja Ojalan (1999, 88) mukaan kohtuullisuus arvioidaan suhteuttamalla ehdon hinta koiran kauppahintaan. Myyjän tulisi osata kertoa ehtojen täyttämiseen kuluvat kustannukset lisäkuluineen, joita voi tulla matkoista tai turkinhoidosta. Hannula, Hellgrén ja Jokinen (2010) kertovat, että mikäli velvoitteita ei ole huomioitu kauppahinnassa, ei ostaja ole velvollinen sitä noudattamaan.

Ehdoista sovittaessa osapuolten tulisi miettiä tarkasti sitoutuminen niihin. Jos ostajaehdokasta ei kiinnosta koe- tai näyttelykäynnit, myyjän voi olla järkevää harkita juuri kyseisen koiran varaamista ostajalle tai vaihtoehtoisesti tarjota ostajalle toista koiraa. Myyjän pidättäessä itsellään jonkin koiran käyttöä koskevan oikeuden, siitä aiheutuvat kulut lankeavat myös myyjällä. Oikeudenpidätyksellä kasvattaja voi myydä esimerkiksi lupaavan näyttelykoiran perheeseen, jolla itsellään ei ole taitoa esittää koiraa näyttelyissä. Tämän kaltainen kauppasopimus vaatii kuitenkin osapuolten välistä sitoutumista ja luottamusta, ja osapuolten tulisi miettiä, olisiko esimerkiksi sijoitussopimus paikallaan. Jos kauppasopimukseen kirjataan jokin pidätys, tulee sen näkyä myös kauppahinnan alennuksena. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 88.) Mikäli myyjä ei pidätä itsellään oikeutta, kuten näyttelyoikeutta sijoitussopimuksen yhteydessä, ei hän ole velvollinen maksamaan niistä aiheutuneita kulujaan (Hannula, Jokinen & Spiik 2010, 76).

Kasvattajan usein kirjaama etuosto-oikeus koirasta luovuttaessa on vain moraalinen velvoite, jos ehdosta ei ole annettu hinnan alennusta (mts. 12). Mikäli hinnanalennus on annettu ja sopimus etuostosta on tehty, on kasvattaja velvollinen sitä myös noudattamaan, vaikka takaisinostohinta tai yksilö ei miellyttäisikään (Kasvattajan peruskurssi 2017, 100). Muutoin kyseessä on sopimusrikkomus.

Sopimukseen ei voida kirjata toisen osapuolen kokonaan tai huomattavalta osin vastuusta vapauttavaa ehtoa. Tämänkaltaisen, esimerkiksi myyjän vastuuta koiran laadusta vapauttava ehto, tulkitaan usein kohtuuttomaksi. Vastuuvapautta koskevat ehdot yleensä poistavat tai heikentävät ostajan pakottavia

oikeuksia ja ovat näinollen kuluttajasuojalain vastaisia. Tällöin kauppasopimuksen ehtoa ei sovelleta vaan sen sijaa noudatetaan lain säännöstä. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 90.)

4.5 Koiran luovuttaminen ja maksaminen

Koira luovutetaan yleensä kaupantekohetkellä. Tavallista on että ostaja hakee koiran myyjän luota sovittuna ajankohtana ja samalla hetkellä ostajalle syntyy maksuvelvollisuus. Ostajalla on oikeus saada koira sovittuna hetkenä ja myyjän oikeus on saada vastine koiraa luovuttaessa. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 97.)

Luovutushetkellä koiran maksetaan yleensä joko käteisellä tai maksu suoritetaan myyjän tilille. Maksusta ostaja saa todisteeksi kuitin, joka on todiste kauppahinnan maksusta. Mikäli maksu viivästyy, on myyjälle oikeus viivästyskoroon, joka on 7 prosenttia suurempi kuin Suomen Pankin viitekorko. Kennelliiton vakiosopimuslomakkeessa on omistuksenpidätysehto, jonka mukaan omistusoikeus säilyy myyjällä kunnes koko kauppahinta on maksettu ja myyjällä on oikeus purkaa kauppa ellei ostaja suorita maksua sovitusti (Sopimus koiran kaupasta 2013).

Koiran luovutuksen yhteydessä myyjä antaa ostajalle koiran virallisen rekisteritodistuksen ilman erillistä maksua. Todistus on merkittävä osa koiran arvoa, koska ilman sitä koiran näyttely- ja jalostuskäyttö sekä useat kokeet ja kilpailut estyvät. Rekisteröinnin aiheutuvat kulut kuuluvat koiran kasvattajalle ja ne sisältyvät koiran kauppahintaan. Jos koiranpennun rekisteröinti on luovutushetkellä vielä kesken, tulee myyjän toimittaa rekisteritodistus ostajalle ilman lisämaksua niin pian kuin mahdollista. Jos koirassa on jokin näyttely- tai jalostuskäytön estävä vika, tulee siitä olla maininta kauppasopimuksessa ja näkyä hinnanalennuksena. Esimerkiksi kivesvika, hammaspuutos tai värivirhe voivat estää koiran näyttelykäynnit, mutta eivät kilpailu- tai koetoimintaa, ja koiran voi rekisteröidä normaalisti Kennelliiton rekisteriin. Mikäli myyjä katsoo ettei koira ole jalostuskelpoinen, se esimerkiksi kantaa perinnöllistä sairautta, hän voi rekisteröidä koira EJ-rekisteriin (Ei Jalostukseen-rekisteri), jolloin koiran kaikki muut oikeudet säilyvät. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 114, 208.)

Rekisteritodistuksen lisäksi myyjän tulisi antaa koiran mukaan riittävän tarkat hoito-ohjeet. Kuluttajasuojalain (1978, 5:12§) mukaan tavaraa pidetään virheellisenä jos sen mukana ei luovuteta sellaisia ohjeita, jotka ovat tarpeen sen käytössä, hoidossa tai säilytyksessä. Myös Kennelliiton sopimuslomakkeella tehty koiran kauppa edellyttää kirjallisia hoito-ohjeita (Sopimus koiran kaupasta 2013). Kirjalliset hoito-ohjeet pitävät sisällään ruokintaan, liikuntaan, erilaisiin hoitotoimiin ja rokottamiseen liittyviä ohjeita, mutta myyjä voi kirjata myös siihen rotuun ja harrastustoimintaan liittyviä yleisiä asioita (Jaakonsaari & Ojala 1999, 133).

Viivästykset

Koiran luovutuksen ajankohta määräytyy yleensä sen mukaan, milloin pentu on luovutusikäinen. Kennelliiton säännön (Sopimus koiran kaupasta 2013) mukaan koiranpennun saa luovuttaa aikaisintaan seitsemän viikkoisena.

Viivästykset koiran luovuttamisessa voivat johtua kummasta tahansa sopimusosapuolesta. Toinen osapuoli ei saavu paikalle sovittuna ajankohtana, myyjä ei luovuta koiraa syystä taikka toisesta, tai ostaja ei maksa koiraa sovitusti. Esisopimus sitoo silti sopimuksen osapuolia, joten vahingosta kärsinyt osapuoli voi vaatia asiasta vahingonkorvausta. Korvauksen määrän tulee perustua todellisiin kuluihin, joihin voidaan laskea aiheutuneet matkakulut, sovitun luovutusajankohdan jälkeen syntyneet koiran hoitokulut, tai koiran käyttöön liittyvät kulut, kuten aikuisen koiran kohdalla jalostuskäytön estyminen. Mikäli viivästys on olennainen, on vahinkoa kärsineellä sopijapuolella oikeus purkaa kauppa tai sitä koskeva esisopimus ja hänellä on oikeus vaatia korvausta aiheutuneista vahingoista. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 97–98, 113.)

4.6 Sijoitussopimus, koiran kauppa lykkäävin ehdoin

Yleisimmin koiran omistaja ja haltija ovat yksi ja sama henkilö. Jaakonsaaren ja Ojalan (2011) mukaan koiramaailmaan on kehittynyt laaja kirjo erilaisia tapoja hallita ja omistaa koiria. Yleisin niistä on sijoitussopimus, jossa koiran omistus- ja jalostusoikeus jäävät määrääjäksi luovuttajalle eli omistajalle ja

hallintaoikeus siirtyy haltijalle, josta tulee myöhemmin sopimusehtojen täytyttyä koiran omistaja. Sijoitussopimus voidaan tehdä molempien sukupuolten koiriin, vaikka se on yleisempää narttukoirien kohdalla. (Mts. 24.)

Sijoitussopimukseen kasvattaja päätyy usein resurssipulan vuoksi. Kasvatustyössään hän tulee tilanteeseen, jossa omat resurssit, tilat ja aika, eivät riitä usean koiran ylläpitoon. Sijoitussopimus on sopimusinstrumentti, jolla kasvattaja pitää jalostukseen käytettävän koiramäärän mahdollisimman laajana. Kasvattajalla on näin mahdollisuus säilyttää jalostusmahdollisuus yksilöön, jota pitää kaikkein soveltuvimpana tuotantovälineenä koirien kasvattamiseen. Koiran tullessa täysikasvuiseksi kasvattaja voi käyttää sitä jalostukseen, mikäli hän katsoo koiran kehittyneen odotusten mukaisesti. (Ojala & Jaakonsaari 1999, 167.) Vastaanottaja puolestaan sitoutuu pitämään koirasta huolta, jotta kasvattajalla olisi mahdollisuus tulevaisuudessa käyttää koiraa jalostukseen ja näin saada kasvatustensa jatkumo (Oinonen 2013, 31). Haltijan huolenpitovelvoite ja huolellisuus koiran hoidossa käy ilmi myös esimerkkitapauksessa.

Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu 3574/36/12 (5.4.2013) koski tapausta, jossa sijoituskoira katosi haltijalta vain kaksi päivää sen jälkeen kun haltija saanut koiran hallintaansa. Koira ei löydetty. Luovuttaja vaati haltijalta 1500 euron korvausta koiran kadottamisesta, jota haltija piti kohtuuttomana ja vaati, että luovuttaja lakkaa perimästä koiran hintaa 600 euroa ylittäviltä osin. Koira oli karannut haltijalta ennen katoamista jo kertaalleen. Kuluttajariitalautakunta katsoi, että uuden koiran kanssa tulisi noudattaa erityistä huolellisuutta, jotta se ei pääsisi karkaamaan. Koiran katoaminen johtui haltijan huolimattomuudesta. Näin ollen lautakunta ei suosittanut asiassa hyvitystä.

Jaakonsaaren ja Ojalan (2011, 126) mukaan sijoitussopimus on ”omistuksen pidätysehdoin tapahtuva koiran kauppa”, jolloin haltijasta tulee koiran omistaja ja kasvattajalla on pidätysehtona jalostuskäyttö. Aho (2012, 31) puolestaan luonnehtii sijoitussopimusta sopimukseksi jossa ”kasvattaja jättää itselleen jalostusoikeuden”. Ahon mukaan haltija saa omistusoikeuden vasta kun sopimus on täytetty. Jaakonsaari ja Ojala (1999, 172) täydentävät kertomaansa sijoitussopimuksesta vielä, että luovuttajalla on oikeus tehdä jalostukseen liittyvät päätökset ja rekisteröidä syntyneet pennut omiin nimiinsä.

Narttukoiran sijoitussopimuksessa haltija maksaa koirasta yleensä vakuusmaksun, joka Kennelliiton kauppasopimusehdon mukaan saa olla korkeintaan puolet koiran arvosta (Sopimus nartun sijoittamisesta 2012). Tämän vakuusmaksun kasvattaja palauttaa, kun sopimus on täytetty tai jos jalostusoikeutta ei käytetä, jää vakuusmaksu kasvattajalle. Uroskoiran sijoitussopimuksessa määräaika on yleensä pidempi ja kasvattaja palauttaa vakuusmaksun osissa, aina kun urosta on käytetty onnistuneesti jalostukseen (Sopimus nartun sijoituksesta 2012; sopimus uroksen sijoituksesta 2008). Käytettäessä Kennelliiton sopimuslomaketta, astutukseksi lasketaan vain syntynyt pentue (Sopimus uroksen sijoituksesta 2008). Esimerkkitapaus havainnollistaa kuinka tärkeää on sopimusosapuolten ymmärrys sopimuksen sisällöstä.

Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu 02/36/1383 koski uroskoiran sijoitussopimusta, jonka ehdon mukaan koiran omistusoikeus siirtyy haltijalle neljän astutuksen jälkeen tai viisivuotiaana. Sopimuksessa ei ollut mainintaa siitä että astutuksista tulisi syntyä pentuja.

Sijoitussopimus voi olla vapaamuotoinen, mutta kasvattajan ollessa Suomen Kennelliiton jäsen, on hänen velvollisuutensa käyttää sopimuksena vakioehtoja sisältävää sopimuslomaketta. Sopimukseen voidaan liittää lisäehtoja, mutta niiden käyttöä rajoittavat sopimuksen kohtuullisuusvaatimus ja sovellettava lainsäädäntö (Jaakonsaari & Ojala 2011, 126). Kennelliiton sopimuslomakkeen (Sopimus nartun sijoittamisesta 2013) ehtona on narttukoiran jalostuskäyttö yhteen pentueeseen. Tämä ehto ei kuitenkaan ole ehdoton ja lisäehtoihin voidaan kirjata sopimus useammasta pentueesta. Hannula, Hellgrén ja Jokinen (2010,19) toteavat että Kennelliitto suosittaa yhtä pentuetta, mutta se ei ole sitova seikka, vaan sopijaosapuolet voivat vapaasti sopia asioista.

Koiran sijoitussopimus vaatii luovuttajan ja vastaanottajan välille luottamusta, sitoutumisesta ja yhteistyötä. Sijoituskoira on luovuttajalle aina riski, koska kaikista koirista ei tule hyvissäkään kodeissa jalostusyksilöitä. Hannulan, Hellgrénin ja Jokisen (2010) mukaan kasvattajalla on pelissä yleensä paljon: pentueen paras narttu voi olla arvokas sekä taloudellisesti että siitoskoirana koko kennelin tulevaisuus. Yksi koira voi muodostaa koko kasvattajan jalos-

tuslinjan (mts. 17). Oinonen (2013) puolestaan kertoo, että kasvattajan ja ostajan toiveet poikkeavat paljon: siinä missä kasvattaja odottaa sijoituskoiran olevan kasvatustyönsä ”tulevaisuuden lupaus”, haltijan haluaa itselleen lemmikin, perheenjäsenen, seuralaisen, parhaan ystävän ja kumppanin. Koiran erityisluontoinen status sopimusosapuolille on riski sopimusriidoille.

Sijoitussopimuksen voimassaoloaika on yleensä 3–5 vuotta, josta pitkäaikaisena sopimuksena voi muodostua todellinen haaste. (Mts. 18.) Usean vuoden mittaisia sijoitussopimuksia tehdessä on aina riski ettei yhteistyö suju ja sopimuskumppanit riitautuvat (Suomen Kennelliitto 2017). Pitkäkestoinen sopimus vaatii erityistä luottamusta osapuolten välillä ja suositeltavaa on, että osapuolet ovat tavanneet kasvokkain ja puhuneet rehellisesti mitä sijoitussopimukselta odottavat. Paras keino riskien minimoimiseksi on tehdä sijoitussopimus ihmisen kanssa, joka on edes jollakin tasolla entuudestaan tuttu (Jaakonsaari & Ojala 2011, 129). Hannula, Hellgrén ja Jokinen (2010, 18) lisäävät vielä sopimussakon kirjaamista tehosteeksi sopimusehtojen noudattamiseksi. Molempien osapuolten tulisi ymmärtää sijoitussopimukseen liittyvä tavoite ja omat velvollisuutensa, jotta tavoitteeseen päästäisiin. Velvollisuudet, kuten haltijan ilmoitus narttukoiran juoksuajoista tai omistajan ilmoitus astutuksesta, ovat oleellisia osia sopimuksen toteutumista. Jos ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään, syyllistytään sopimusrikkomukseen (Hannula, Jokinen & Spiik 2010, 50). Sopimuksen tavoite ja siihen liittyvät ehdot sitovat molempia sopimusosapuolia ja niiden rikkominen voi johtaa sopimuksen purkamiseen, kuten esimerkkitapauksessa on käynyt.

Kuopion käräjäoikeuden ratkaisussa kyse oli sijoitussopimuksen purkamisesta. Kasvattaja oli purkanut sopimuksen yksipuolisesti yrittämällä maksaa vakuusrahan takaisin haltijalle. Kasvattaja oli katsonut ettei haltija ollut noudattanut annettuja ruokinta- ja hoito-ohjeita, ja myös juoksuajat oli jätetty ilmoittamatta. Koiran ylipainosta kasvattajalla oli eläinlääkärin todistus. Tuomioistuin päätyi ratkaisuun, jossa kasvattajalla oli oikeus purkaa sopimus palauttamalla vakuusraha. (Aho 2012, 87.)

Lahjalupaus

Sijoituskoiraa voidaan pitää myös lahjana, jos sitä ei käytetä jalostukseen eikä vakuusmaksua ole lainkaan suoritettu. Lahjan antaja eli koiran omistaja antaa koiran lahjan saajalle saamatta siitä itse vastiketta. Lahjan antajalla ei ole yleensä lahjoitetusta koirasta sellaista virhevastuuta kuin koiran myyjällä (Jaakonsaari & Ojala 2011, 28). Lahjalupaus on vapaaehtoinen oikeustoimi, mutta se synnyttää oikeudellisen velvollisuuden lahjan antamiseen (Jaakonsaari & Ojala 1999, 160).

4.7 Osamaksusopimus

Laissa osamaksukaupasta (L 18.2.1966/91) säädetään irtaimen esineen osamaksukaupasta, johon myös koira statuksellaan kuuluu. Jaakonsaari ja Ojala (1999, 104–106) kertovat osamaksukaupan tarkoittavan, että ostaja maksaa kauppahinnan useammassa erässä. Eristä ainakin yksi erääntyä sen jälkeen kun koira on luovutettu ostajalle. Koiran omistaa myyjä siihen saakka, kunnes se on kokonaan maksettu ja ostaja saa koiran rekisteritodistuksen vasta tällöin (Hannula, Hellgrén & Jokinen 2010, 13). Vaikka omistusoikeus säilyykin myyjällä viimeisen osamaksuerän maksamiseen saakka, on ostajalla velvollisuus huolehtia koirasta ja hän myös vastaa siitä aiheutuvista kuluista. Osamaksukauppa on myyjälle yleensä epäedukkaampi ja siihen liittyy tiettyjä riskejä. Myyjä joutuu odottamaan maksua käteiskauppaa pidemmän aikaa ja riskinä on ettei ostaja maksakaan kaikkia sovittuja maksueriä. Tämän vuoksi on tavallista, että maksettava hinta on hieman käteishintaa korkeampi ja maksamaton osamaksuerä kasvaa myös korkoa. Ostajalla on kuitenkin aina oikeus maksaa koira nopeammassa tahdissa kuin mitä alun perin on sovittu. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 105).

Osamaksukauppa tulee aina tehdä kirjallisena. Kennelliiton osamaksusopimus-lomakkeessa on ehto, jonka mukaan ostajan ja myyjän välisissä suhteissa noudatetaan kuluttajansuojalain mukaisia säännöksiä (Osamaksusopimus 1995). Näin toimitaan vaikka kyseessä ei olisikaan kuluttajakauppa. Osamaksusopimuksessa ostaja sitoutuu maksamaan sovitut maksuerät myyjälle. Jaakonsaari ja Ojala (1999) mukaan sopimusrikkomus tapahtuu, jos yksikin

erä viivästyy tai jää maksamatta. Myyjällä on näissä tilanteissa käytettävissä joko koiran takaisinotto tai lain määäämät toimenpiteet. Maksun tulee olla myöhässä vähintään kuukauden ja sen on oltava vähintään 10 prosenttia koiran kauppahinnasta tai jos kyseessä on useampi maksamaton erä, vähintään 5 prosenttia kauppahinnasta. (Mts. 106.) Hannula, Hellgrén ja Jokinen (2010) lisäävät, että osamaksusopimus oikeuttaa ulosottoon ilman oikeuden päätöstä ja myyjän tulee toimittaa osamaksusopimus ja ulosottohakemus ulosottovirastoon. Jos osamaksusopimusta ei ole, on asia vietävä käräjäoikeuteen ja sitä kautta on mahdollisuus hakea ulosottoa. Myyjä ei kuitenkaan saa itse hakea koiraa itselleen ja omankädenoikeus on kiellettyä. Takaisinoton suorittaa ulosottoviranomainen ja käräjäoikeudelta voi hakea väliaikaisen turvaamistoimen hallinnan palauttamiseksi. Purkamisoikeutta rajoittavat niin sanotut sosiaaliset syyt, kuten ostajan työttömyys tai sairaus. (Mts. 15-16.)

Vaikka osamaksukauppa on kätevä tapa, kannattaa myyjän aina harkita tarkoin lähteekö siihen. Luovutusiän ylittäneen pennun myyminen maksukyvyttömälle ostajalle voi kostautua pitkänä maksujen odotteluna ja pahimmillaan pentu palautuu takaisin myyjälle huonokuntoisena, aiheuttaen lisäkuluja ja uuden kodin etsinnästä johtuvaa lisätyötä. Ostajan maksukyvyttömyys voi näkyä myös koirassa itsessään. Koiraa ei välttämättä ole ruokittu myyjän ohjeiden mukaan ja sillä voi olla fyysisiä oireita ja kehityshäiriöitä. Myyjälle palautumisesta ja useista kodinvaihdosta voi aiheutua myös erilaisia käytöshäiriöitä. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 111.)

4.8 Sopimuksesta peräytyminen ja sopimuksen purkamisen

Lähtökohtaisesti sopimus on molemmin puolin sitova. Kun sopimus tehdään, se sitoo molempia osapuolia. Osapuolet voivat peräntyä sopimuksesta, jos jompikumpi on saanut väärää tai puutteellista tietoa joko itse koirasta taikka sen tulevast elinympäristöstä tai käyttötarkoituksesta (Kasvattajan peruskurssi 2017). Peräytyminen ilman syytä on sopimusrikkomus ja aiheuttaa vahingonkorvausvastuun (mt. 93).

Jos osapuolet yhteisesti päättävät olla tekemättä alkuperäistä sopimusta, on heillä myös vapaus purkaa tekemänsä sopimus. Jos vastikkeita on jo vaihdettu, ne palautetaan eli ostaja palauttaa koiran myyjälle ja myyjä puolestaan palauttaa saamansa korvauksen. Tämä tilanne on molemmille helppo ja lopputuloksena on kauppasopimuksen syntymistä edeltänyt tilanne. Jos purkamista vaatii vain toinen sopijapuoli, hänellä täytyy olla perusteet vaatimuksilleen (Jaakonsaari & Ojala 1999, 95).

Sopijaosapuolet voivat purkaa sijoitussopimuksen joko yhteisestä päätöksestä tai toisen toimesta. Suomen Kennelliiton sijoitussopimuksen (Sopimus nartun sijoittamisesta 2016) mukaan vastaanottaja voi purkaa sopimuksen milloin tahansa. Tällöin koira palautuu luovuttajalle ja vakuusmaksu jää myös luovuttaja. Toinen vaihtoehto on, että vastaanottaja maksaa vakuusmaksun ja koiran kauppahinnan välisen erotuksen. Tällöin omistusoikeus siirtyy vastaanottajalle. (Mt. 2016.) Luovuttaja sen sijaan ei voi purkaa sopimusta ellei vastaanottaja ole rikkonut olennaisesti sopimuksen ehtoja, toiminut eläinsuojelusäännösten vastaisesti tai toiminut niin, että koiran jalostuskäyttö on olennaisesti heikentynyt taikka jättänyt noudattamatta olennaisesti hoito- ja ruokintaohjeita (Hannula, Hellgrén & Jokinen 2010, 18).

5 Koirakaupan virhetilanteet

Koirakaupan virhetilanteet jaetaan kolmeen osaa: oikeudelliset virheet, vallintavirheet ja laatuvirheet. Suurin osa koirankauppaa koskevista virheistä on laatuvirheitä, jotka liittyvät koiran terveyteen ja luonteeseen.

Kerolan, Koivurannan, Pehkosen, Sorjasen ja Vainion (2017, 74) mukaan Lehtonen arvioi, että ostaja ei yleensä halua ensisijaisesti rahaa tai korvausta viasta, vaan ennemminkin tukea ja myötätuntoa kasvattajalta. Koiran kauppaa myyjän ja ostajan välille muodostuu usein kauppatilannetta syvempi suhde, jopa elinikäinen ystävyys. Myötätunto ja tuki ovat asioita joita koiran kasvattaja voi antaa virhetilanteessa ilmaiseksi.

Ostajan kuitenkin vaatiessa myyjältä korvausta virheen tai vahingon vuoksi, on myös myyjän hyvä tarkastella asiaa myös ostajan toiminnan kautta. Onko virhe hoitovirheen tai tapaturman seurausta, jolloin se on johtunut ostajan toiminnasta. Entä onko ostaja täyttänyt muutoin velvollisuutensa kaupassa: tarkastanut koiran kaupantekohetkellä, perehtynyt sopimukseen ehtoineen, noudattanut myyjän antamia käyttö- eli hoito-ohjeita, ilmoittanut virheestä määräajassa myyjälle ja estänyt vahinko- ja virhetilanteessa lisävahingot ja virheet. (Kasvattajan peruskurssi 2017, 97.)

5.1 Laatuvirhe

Koiran ostamiseen liittyy aina riski, ettei se vastaakaan sitä, mitä ostaja odottaa. Jokaisella koiraa ostavalla on omat henkilökohtaiset odotuksensa koiraa kohtaa, mutta tarkasteltaessa oikeutettuja odotuksia, selvitetään yleisesti ostajakunnan odotuksia. Oletus on koiran olevan terve, elinkelpoinen ja tulevan elämäänsä rodun keskimääräisen eliniän (Jaakonsaari & Ojala 2011). Koiraa voi kuitenkin kantaa sellaisia ominaisuuksia, jotka voivat vaikuttaa sen terveydentilaan tai luonteeseen. Nämä ominaisuudet voivat aiheuttaa myöhemmin sairauksia, käytöshäiriöitä ja ennenaikaisia kuolemia (mts. 87). Koiran erityispiirteiden vuoksi myyjä ei voi tietää millainen koirasta kasvaa ja kehittyy. Asiaa mutkistaa myös se, että ostajan tarjoamat puitteet vaikuttavat suurelta osin kasvuun ja kehitykseen: ravinto, liikunta, kasvuympäristö ja virikkeet.

Kauppalain 6 luvun 30§:ssä säädetään virheestä:

Jos tavarassa on virhe eikä se johdu ostajasta tai ostajan puolella olevasta seikasta, ostaja saa tämän luvun säännösten mukaisesti vaatia virheen korjaamista, uutta toimitusta tai hinnanalennusta taikka purkaa kaupan sekä lisäksi vaatia vahingonkorvausta. Hän saa myös 42 §:n mukaisesti pidättyä kauppahinnan maksamisesta.

Kuluttajansuojalain yleisessä virhesäännöksessä (L 16/1994, 12§) määritellään virheeksi poikkeama tavarassa, jos:

- se ei sovellu tavaran yleiseen käyttötarkoitukseen

- se ei vastaa kestävyydeltään oletettua
- se ei sovellu erityiseen käyttötarkoitukseen, johon se on hankittu ja myyjä on tiennyt tästä tarkoituksesta eikä ole ilmoittanut, ettei tavara mahdollisesti sovellu aiottuun tarkoitukseen
- tavara ei vastaa ominaisuuksiltaan myyjän kuvailua, eikä vastaa myyjän viittaamaa mallia tai näytettä.

Virheen arviointi lähtee siis aina siitä, vastaako koira sitä mitä myyjän piti ostajalle toimittaa. Vaikka koiran kauppahinta olisi miten alhainen tahansa, tulee sen olla lain tarkoittamalla tavalla virheetön ja soveltua sellaiseen käyttötarkoitukseen, jossa sitä yleensä käytetään. Jaakonsaaren & Ojalan (1999 123–124) mukaan koiran kohdalla yleisen käyttötarkoituksen sijaan voidaan puhua yleisimmästä käyttötarkoituksesta, joka lienee ostajan seurana ja ilona oleminen eli lemmikki. Jos kauppasopimukseen on kirjattu jokin koirassa ilmenevä virhe, on kauppa tehty koirasta jossa ilmenee tämä virhe ja tällöin koira on oikeudellisessa mielessä virheetön. Merkitystä on sillä, tietääkö ostaja kaupantekohetkellä koirassa olevat viat ja virheet ja tekee sopimuksen nämä virheet sisältävästä koirasta. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 87.)

Vastuu virheestä joka ilmenee koirassa vasta myöhemmin, voi olla haasteellista selvittää. Tarkka määritelmä virheelle on haasteellinen ja lain säännökset tulkinnanvaraisia. Lain mukaan myyjä vastaa myös koirassa piilevistä salaisista virheistä, mutta ongelmia aiheuttaa se ettei tiedetä täysin mitkä sairaudet ja viat johtuvat perimästä ja mikä on ympäristötekijöiden osuus. Molemmat sopimusosapuolet vastaavat itse aiheuttamistaan virheistä ja esimerkiksi puutteellisesta hoidosta johtuvista vioista vastaa omistaja, mutta yleensä kasvattaja joutuu tämän jollakin tavalla todistamaan. Hannula, Hellgrén ja Spiik (2010) toteavat tilanteen olevan erikoinen, koska yleensä oikeusvaltiossa vastapuolen on todistettava vastaaja eli kasvattaja syylliseksi. Koirassa ilmenevissä virheissä lähtökohta puolestaan on että, kasvattajan on todistettava syyttömyytensä (mts. 24).

Vaikka koira todettaisiin virheelliseksi, se ei automaattisesti tarkoita ostajan saavan myyjältä vahingonkorvausta. Oleellista on se, onko myyjä täyttänyt tiedonantovelvollisuutensa, mahdolliset sovitut laatuvaatimukset ja virheen merkitys koiran käyttötarkoitukseen. (Kasvattajan peruskurssi 2017, 95–96.) Lopullisen ratkaisun virhetilanteissa tekee aina tuomioistuin, joka tarkastelee kokonaisuutta ja arvioi virhettä sen perusteella.

Myyjän tulee aina kertoa havaitsemansa viat ja sairaudet koiran luovutushetkellä. Määritellessä merkityksellistä virheellisyyttä, arvioidaan sekä koiran fyysistä kuntoa että myyjän tiedonantovelvollisuuden täyttämistä (Jaakonsaari & Ojala 1999, 137). Kuluttajalla ei ole lain velvoitetta tarkastaa kaupan kohteena olevaa koira ennen kaupantekohetkeä, mutta jos kyseessä ei ole kuluttaja-kauppa tai kauppa tehdään Kennelliiton vakiosopimuslomakkeella, on lomakkeessa ehto jonka mukaan ostaja myöntää tarkastaneensa koiran (Sopimus koiran kaupasta 2013). Tarkastus tarkoittaa ulkoisesti havaittavia ominaisuuksia, eikä ostajalta vaadita asiantuntijuutta. Käytettäessä Kennelliiton sopimuslomaketta, myyjän vastuuta virheistä on rajattu sopimusehdolla, jonka mukaan ostaja myöntää hyväksyvänsä mahdollisuuden, että koirassa voi olla myyjän kertomia perinnöllisiä ja synnynnäisiä vikoja tai sairauksia (Sopimus koiran kaupasta 2013). Vaikka ostaja on tämän hyväksynyt, ei se poista oikeutta vaatia myyjältä korvausta virheestä jos koira ei vastaa ostajan olettaa (Jaakonsaari & Ojala 1999, 121).

Hannula, Hellgrén ja Jokinen (2010, 11) kehottavat myyjää listaamaan kauppasopimukseen rodulle tyypilliset sairaudet. Jaakonsaari ja Ojala (1999, 129) lisäävät tähän vielä, että myös rodussa esiintyvien sairauksien lisäksi myyjän tulee kertoa niiden merkityksestä ja mahdollisesti aiheutuvista kustannuksista. Vaikka myyjän voidaan katsoa täyttäneen tiedonantovelvollisuutensa, hän ei vapaudu vastuusta salaisen virheen osalta (Kasvattajan peruskurssi 2017). Listaamalla kauppasopimukseen kaikkia mahdollisia vikoja ja sairauksia ei myöskään vapaudu vastuusta, kuten käy ilmi alla olevasta esimerkistä. Myyjällä on aina vastuu, mutta vastuun perusteella syntyvään korvausvelvollisuuteen ja korvauksen määrään vaikuttavat monet asiat (mts. 95). Jos koirassa todetaan jokin vika tai puute, kuten värivirhe tai hammaspuutos ja ostaja ha-

luaa tietoisesti ostaa sairaan tai viallisen koiran ja olemassa oleva vika kirjaan kauppasopimukseen, ei ostaja voi myöhemmin vaatia asiasta vahingonkorvausta (Jaakonsaari & Ojala 1999, 116).

KRIL 2867/36/2009 ratkaisussaan toteaa ettei myyjä voi rajoittaa vastuutaan luettelemalla kauppakirjaan kaikkia mahdollisesti myöhemmin ilmi tulevia vikoja tai sairauksia.

”Sellaisena kuin on” varauma

Koiran kaupassa on melko tavallista käyttää ”Sellaisena kuin on”-ehtoa. Tällä ehdolla myyjä haluaa pienentää tai poistaa vastuunsa koirassa mahdollisesti olevasta virheestä ja ostaja hyväksyy koiran virheineen, juuri sellaisessa kunnossa kuin se myyntihetkellä on. Jaakonsaaren ja Ojalan (2011, 89) mukaan myyjä ei voi itsekään varmasti tietää myymänsä koiran kaikkia piileviä virheitä ja on ymmärrettävää, että vastuuta halutaan vähentää. Hannula, Jokinen ja Spiik (2010, 40) kertovat, että myyjä voi rajoittaa vastuutaan vain sellaisista piilevistä vioista, jotka eivät haittaa koiran päätarkoitusta, eivätkä aiheuta sannottavia kuluja. Ilman varaumaa tehdyssä kaupassa koirassa katsotaan oleva virhe, jos se on huonompi kuin mitä ostaja oletti.

Varauman käyttö on aina sallittu, oli kyseessä kuluttajakauppa tai ei, mutta se ei välttämättä poista vastuuta kokonaan. Laatuvaraumasta huolimatta myyjä voi olla virhevastuussa, jos koira ei vastaa niitä tietoja mitä myyjä on siitä antanut taikka myyjä ei ole antanut ostajalle kaikkia ostopäätöksen kannalta tarpeellisia tietoja. Myyjä vastaa varaumasta huolimatta myös niistä virheistä joiden vuoksi koira osoittautuu kuluttajakaupassa huonommaksi kuin ostajan oli aiheutta olettaa tai kauppalakia sovellettaessa olennaisesti huonommaksi. Pieni virhe ei tee koirasta vielä olennaisesti huonompaa ja käsitettä tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Lähtökohtana eivät voi olla ostajan omat odotukset ja tuomioistuin tarkastelee asiassa myyjän antamia tietoja, ostajan tietämystä, rodun keskivertokoira tutkimalla sekä sen mukaan mitä keskiverto-ostaja kaupassa odottaa saavansa. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 90-91.)

Kennelliiton kauppasopimuksessa (Sopimus koiran kaupasta 2013) on korvausvastuuta koskeva ehto: ”Jos koirassa ilmenee luovutuksen jälkeen sairaus tai muu olennainen vika, joka on ollut koirassa piilevänä jo luovutushetkellä, ostajalla on oikeus vaatia korvausta virheen perusteella, jos koira on kauppahinta, koiran käyttötarkoitus ja muut seikat huomioon ottaen muuten olennaisesti huonompi kuin ostajalla oli aihetta olettaa.” Tämän ehdon on katsottu olevan kuluttajansuojalain vastainen ja siltä osin mitätön. Tämä käy ilmi esimerkin päätöksestä.

Kuluttajariitalautakunnan 27.02.2015 antamassa ratkaisussa 3758/36/2013 on todettu korvattavuudelle asetetun olennaisuuskriteerin olevan kuluttajansuojalain 5 luvun 2§:n vastainen ja siltä osin mitätön. Tässä tapauksessa kauppasopimuksen ehto, jonka mukaan ostajalla on oikeus vaatia korvausta virheen perusteella, jos koira on olennaisesti huonompi kuin ostajalla oli aihetta olettaa, on korvattavuudelle asetetun olennaisuuskriteerin osalta kuluttajansuojalain 5 luvun 14 §:n vastainen ja siltä osin mitätön. Tämän lainkohdan perusteella koiran ei tarvitse olla olennaisesti huonompi, riittää että koira on huonompi kuin mitä ostaja sen oletti olevan.

Kosmeettiset viat, hammasongelmat ja kivesviat

Kosmeettiset viat, kuten värivika on koirassa jo sen syntymähetkellä. Nämä viat eivät kuitenkaan vaikuta koiran jokapäiväiseen elämään ja nämä on yleensä huomioitu jo kaupantekohetkellä hinnanalennuksena.

Purenta- tai kivesvika näkyy koirassa usein vasta luovutuksen jälkeen. Nämä harvoin aiheuttavat koiran elämässä ongelmia, mutta ne voivat rajata käyttötarkoituksia pois. Kennelliiton kauppasopimuksessa (Sopimus koiran kaupasta 2013) korvaukseksi kivesviasta on määritelty 1/3 hinnanalennus, joka tulee suorittaa viimeistään kun koira täyttää vuoden. Myyjä ei ole korvausvastuussa purentaviasta tai hammaspuutoksesta, jos laatuvaatimuksesta tai käyttötarkoituksesta ei ole sovittu ja koira pystyy elämään normaalia lemmikin elämää.

Kasvuhäiriöt ja luusto-ongelmat

Koiran luusto-ongelmat voivat johtua joko ympäristötekijöistä, kuten väärästä ruokinnasta tai liikunnasta, tai perintötekijöistä taikka näiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta sekä tapaturmista. Näissä tilanteissa sairauden syy on pystyttävä näyttämään toteen. Kuluttajariitalautakunnan linjaus erilaisiin kasvuhäiriöihin on ollut, että ne katsotaan yleensä perimän aiheuttamiksi sairauksiksi ja myyjä on niistä vastuussa (Jaakonsaari & Ojala 1999, 134, 136; Jaakonsaari & Ojala 2011, 105). Näin on myös esimerkkitapauksessa.

Tapauksessa KRIL 3477/36/2008 pennulla todettiin kyynärissä nivelrikko. Ostaja vaati myyjältä korvausta, koska vikaa pidettiin eläinlääketeellisen tietämyksen mukaan perinnöllisenä. Myyjä vetosi vian johtuneen ruokinnan muutoksesta sekä liiallisesta rasituksesta. Lautakunta kuitenkin katsoi ettei myyjä pystynyt osoittanut riittävästi ostajan toimien vaikutusta ja ostaja oli ruokkinut koiraa asianmukaisesti. Lautakunnan arvion mukaan koira oli ollut jo myyntihetkellä huonommassa kunnossa kuin mitä ostajan oli ollut aiheutta olettaa ja virhe vaikutti koiran joka päiväiseen elämäänsä. Lautakunta suositti myyjää korvaamaan virheen johdosta ostajan vaatiman summan. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 106.)

Silmäsairaudet

Silmäviat ovat lähes poikkeuksetta perinnöllisiä ja tästä syystä myyjä on lähtökohtaisesti vastuussa niistä (Jaakonsaari & Ojala 2011). Silmävika ei kuitenkaan välttämättä aiheuta koiralle ongelmia ja se pystyy elämään normaalia lemmikin elämää. Myyjän on yleensä korvausvastuussa vain, jos koiran käyttötarkoituksesta on erikseen sovittu ja silmävika estää tämän. (Mts. 106.)

Psyykkiset virheet

Puhtaasti fyysisissä ominaisuuksissa ilmeneviä virheitä hankalampaa on määritellä psyykkisiä virheitä. Jaakonsaaren ja Ojalan (1999) mukaan erilaiset käyttöhäiriöt ja luonneviat voidaan katsoa olevan myyjän vastuulla, vaikka suurin osa niitä johtuu ympäristötekijöistä. Psyykkisten virheiden alkuperää on vaikea todeta ja niiden syntyminen tulee pystyä näyttämään toteen esimerkiksi asiantuntijalausunnoilla (mts. 138). Pelkästään omistajan mielipide koiran käytöksestä ei tee siitä luonnevikaista, kuten voidaan todeta esimerkkitapauksesta.

Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu 773/36/08 koski tapausta, jossa ostaja kertoi koiran käyttäytyneen luovutuksesta saakka aggressiivisesti. Ostajan mukaan se oli luonnevikainen, mutta oman väitteen lisäksi ostajalla ei ollut muuta selvitystä asiasta. Kuluttajariitalautakunta katsoi että vian syy voi olla muu kuin synnynnäinen, koska eläinlääketieteellisen tietämyksen mukaan koiran luonteen kehittymiseen vaikuttavat perinnölliset syyt, mutta huomattavan suuri merkitys luonteen kehittymiselle on kasvattamisella ja koiran kohtelulla. Ostaja ei ollut esittänyt oman väitteensä lisäksi muuta selvitystä siitä, että koirassa olisi ollut virhe.

Tartuntataudit ja tavanomaiset sairaudet

Virhettä arvioidaan aina sen hetken mukaan, jolloin koira siirtyi ostajan hallintaan. Kumpikin sopijaosapuoli vastaa itse aiheuttamista vioista, mutta mikäli voidaan todeta vian tai sairauden olleen koirassa jo luovutushetkellä, kuuluu vastuu kuluista myyjälle. Vika, jota ei voi osoittaa perinnölliseksi on ostajan vastuulla ellei hän pysty todistamaan koiran olleen sairas jo luovutushetkellä. Tartuntatautien osalta korvausvastuu arvioidaan vertaamalla taudin itämisaikaa ja koiran sairastumishetkeä (Jaakonsaari & Ojala 1999, 140). Tarvittaessa kasvattajan ja ostaja luota otetaan näytteet, jotka voivat selventää taudin lähtöpaikan (Hannula, Jokinen & Spiik 2010, 41). Esimerkitapauksien ratkaisuista on nähtävissä asiantuntija-arvion merkitys siitä, onko sairaus ollut koirassa kaupantekohetkellä.

Tapaus 1:

Kuluttajariitalautakunnan ratkaisussa 5562/36/2016 (11.9.2017) ostaja vaati myyjältä korvausta koiran hoidosta aiheutuneista kuluista. Koiralla todettiin kaksi viikkoa kaupanteon jälkeen esinahantulehdus. Ostajan mukaan tulehdus johtui kennelin epäsiisteistä olosuhteista. Myyjä kiisti kuluttajan vaatimukset vedoten siihen, että ostaja oli luovutushetkellä todennut koiran terveeksi ja ostaja oli käyttänyt koiran lähes heti luovutuksen jälkeen rokotuksilla. Eläinlääkäri ei olisi rokottanut sairasta koiraa. Lautakunta katsoi koiran olleen terve kaupantekohetkellä eikä kennelin olosuhteilla ja tavanomaisella ja helppohoitoisella sairaudella ollut syy yhteyttä. Koira ei ole ollut lain tarkoittamalla tavalla huonommassa kunnossa kuin ostajalla oli aihetta edellyttää eikä myyjä ollut korvausvelvollinen.

Tapaus 2:

Kuluttajariitalautakunnan ratkaisussa 02/36/2236 (29.3.2004) koira kuoli neljä päivää kaupanteon jälkeen. Eläinlääkintä- ja elintarvike tutkimuslaitos Eelan antaman tutkimusselosteen mukaan koira kuolinsyynä oli aspiraatiokeuhkokuumeeseen aiheuttamaan yleistulehdukseen. Asiantuntijalauseannon perusteella voitiin katsoa koiran olleen sairas jo kaupantekohetkellä. Lautakunta suositti kaupanpurkua ja kauppahinnan palauttamista ostajalle tuotto- ja viivästyskorkoineen.

5.2 Vallintavirhe

Tavallista on, ettei koiran käyttötarkoituksesta sovita erikseen kaupantekohetkellä. Lain mukaan tavaran tulee soveltua sellaiseen käyttötarkoitukseen, johon sitä yleisesti käytetään (L 38/1978, 5:12, 1; L355/1987 4:17, 1). Hannulan, Jokisen ja Spiikin (2010, 79) mukaan kotikoiralle ei voida asettaa samanlaisia odotuksia kuin jalostus- tai näyttelykoiralle. Kun käyttöominaisuuksista keskustellaan kaupantekohetkellä, on tuleva sopimusosapuolille selkeämpi kuva siitä mihin he sitoutuvat.

Hannulan, Hellgrénin ja Jokisen (2010, 11) mukaan koiran käyttötarkoitus tulisi aina kirjata kauppasopimukseen. Mikäli koira ei sovellu siihen käyttötarkoitukseen mihin se on myyty, on kyseessä vallintavirhe. Mikäli esimerkiksi koiran koko evää sen näyttelykäytön, ei koira itsessään kuitenkaan ole virheellinen. Hannula, Jokinen ja Spiik (2010) kertovat, ettei käyttötarkoitukseen liittyvät ehdot tuo ostajalle velvoitteita vaan päinvastoin ne tuovat oikeuksia vaatia myyjältä hyvitystä, jos koira ei vastaa luvattua. Mikäli myyjä myy koiran tiettyyn käyttötarkoitukseen, esimerkiksi näyttelytarkoitukseen, metsästykseen tai paimenkoiraksi karjatilalle, tulee myytävän koiran soveltua tähän erityiseen tarkoitukseen ja tämä ehto on hyvä kirjata myös kauppasopimukseen. Ehto ei kuitenkaan tarkoita, että näyttelykoiraksi myydystä koirasta tulisi tulla näyttelytähti, vaan sitä ettei siinä ole näyttelyissä hylkäävää virhettä, esimerkiksi purentavikaa. Esimerkiksi metsästyskoira soveltuu metsästyskäyttöön, jos sillä ei ole ominaisuutta joka käytön estäisi, esimerkiksi paukkuarkuutta. Vaatimukset eivät ole myyjällekään pelkästään rasite, vaan niiden avulla hän voi nostaa esimerkiksi koiran kauppahintaa. Ostamalla aikuisen koiran, voi vaatia tiettyjä

terveystuloksia, mutta yleensä silloin koiran hintaankin joutuu lisäämään yhden nollan. (Mts. 35.) Käyttötarkoituksen estävän virheen arvioiminen tulee esille esimerkkitapauksessa. Ostajalla tulisi olla virheestä muutakin näyttöä kuin pelkästään oma mielipide.

Tapauksessa KVL 04/36/2861 ostaja oli koiraa hankkiessaan halunnut nimenomaan näyttelykoiran. Koira kuitenkin poikkesi kooltaan ja ulkonäöltään omistajan mielestä suuresti rotumääritelmästä ja hän vaati myyjää palauttamaan osan kauppahinnasta. Ostaja ei ollut kuitenkaan käyttänyt koiraa näyttelyissä, eikä hänellä näinollen ollut selvitystä siitä että koira saisi näyttelyssä hylätyn arvion. Lautakunta katsoi virheen jääneen näyttämättä, eikä suositellut hyvitystä. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 98.)

Jaakonsaari ja Ojala (1999) kertovat, että jos kaupantekohetkellä koiran käyttötarkoituksesta ei ole erikseen sovittu, on ostajan tyydyttävä koiraan joka täyttää tavalliselle lemmikille asetetut vaatimukset. Saman pentueenkin huonoin ja paras pentu täyttävät yleensä nämä vaatimukset eikä heikompilaatuinen ole virheellinen. Jos koira on sairas tai osoittautuu niin heikoksi, ettei sillä ole edellytyksiä elää edes tavallisena kotikoirana, on koirassa laatuvirhe ja tällöin ostajalla on mahdollisuus vaatia korvausta. Käyttötarkoitukseen peilattaessa on olennaista on se, vaikuttaako virhe koiran jokapäiväiseen elämään esimerkiksi vaikeutena liikkua vai onko virhe ainoastaan todettu esimerkiksi röntgenkuvasta, vaikuttamatta koiran hyvinvointiin. Lonkkavikainen, mutta oireeton koira voi hyvin elää lemmikkinä. (Mts. 125-126.) Esimerkkinä on tapaus jossa käyttötarkoituksesta ei oltu sovittu. Koirassa oli virhe, joka ei vaikuttanut sen jokapäiväiseen elämään ja se pystyi täyttämään hyvin lemmikin tehtävän.

Ratkaisussa KRIL 3758/36/2013 (27.2.2015) myyjän ja ostajan välillä on ollut erimielisyyttä kaupan kohteena olleen koiran käyttötarkoituksesta. Kauppasopimuksessa käyttötarkoituksesta ei ole mainintaa eikä kuluttaja ole näyttänyt muutoin, että hän olisi sopinut ostavansa koiran jalostus- tai näyttelykoiraksi. Koiralla todettiin kaupanteon jälkeen sekä silmäsairaus että sydänvika, jotka poissulkivat jalostus- ja näyttelykäytön. Virheet eivät vaikuttaneet koiran jokapäiväiseen elämään. Kuluttajariitalautakunta ratkaisukäytännön mukaisesti on katsonut koiran hankitun seura- ja kotikoiraksi, eikä koiran käyttötarkoitus ollut huonontunut virheiden vuoksi. Näin ollen se ei suosittanut ostajalle hyvitystä asiasta.

Koirassa on vallintavirhe myös tilanteessa, jossa luvattu rekisteritodistus puuttuu (Salminen 2016, 20). Asiakirjan puute voi aiheuttaa kilpailu- ja jalostuskäytön.

5.3 Oikeudellinen virhe

Oikeudellinen virhe on kyseessä silloin, kun kaupan kohdetta rasittaa ulkopuolisen oikeus, esimerkiksi koiran ollessa jonkun muun kuin myyjänsä omistuksessa (Jaakonsaari & Ojala, 2011, 87). Oikeudellinen virhe voi tulla esiin, jos esimerkiksi sijoituskoiran haltija esiintyy koiran omistajana ja myy koiran kolmannelle osapuolelle. Tällöin ostajalla on oikeus korvaukseen, kuten kauppalaain 41§:ssä säädetään: ”Ostajalla on aina oikeus korvaukseen vahingosta, joka johtuu kaupantekohetkellä olemassa olleesta oikeudellisesta virheestä, jos hän ei tiennyt eikä hänen olisi pitänytkaan tietää virheestä”.

5.4 Reklamaatio ja sen merkitys

Ostajan havaitessa koirassa virheen, tulee hänen olla riittävän nopeasti yhteydessä myyjään. Ostajan reagointivelvollisuus alkaa siitä hetkestä, kun hän havaitsi vian tai sairauden taikka hänen olisi tullut havaita se. Lisäksi ostajan tulee olla tietoinen siitä, että kyseessä on oikeudellinen virhe ja hänellä on oikeus vahingonkorvaukseen. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 110–111.) Jos kyseessä on sairaus, joka on voinut olla koirassa jo luovutushetkellä, korostuu ostajan nopea reagointi. Mitä pidempi aika luovutuksesta on kulunut, sitä ongelmallisemmaksi käy todistelu koiran olleen sairas jo luovutettaessa, eikä vaatimuksia voi esittää myöhässä. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 101-102, 141-143.) Kauppalaissa (L 355/1987, 32§) säädetään, että ostajan tulee ilmoittaa virheestä kohtuullisessa ajassa, mutta ajalle ei ole annettu tarkkaa määritelmää. Kuluttajansuojalaissa (L 38/1978, 1§) puolestaan kohtuulliseksi aikarajaksi määritellään kaksi kuukautta siitä, kun ostaja on havainnut virheen. Kennelliiton sopimuslomakkeessa (Sopimus koiran kaupasta 2013) on huomioitu tämä kuluttajansuojalain säännös ja virhettä koskevan ehdon mukaan ostajan on ilmoitettava virheestä myyjälle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun on virheen havainnut.

Virheilmoituksen tekemiseen ei ole ehdottomia vaatimuksia. Riittävän nopealla yhteydenotolla ostaja varmistaa toimivansa vaaditun ajan puitteissa ja hän voi tehdä myyjälle ensiksi yleisluontoisen ilmoituksen virheestä (Jaakonsaari & Ojala 1999). Ilmoituksen muodolla ei vaatimuksia, mutta kirjallinen ilmoitus on aina suullista pätevämpi. Virheen laadun selvittelyn jälkeen yleisluontoista ilmoitusta voi tarkentaa ja ostaja voi esittää mahdolliset korvausvaatimuksensa. (Mts. 142.)

Myyjällä on aina oikeus itse todeta virhe, eikä silloin tarvita ulkopuolista lausuntoa asiasta (Jaakonsaari & Ojala 1999, 143). Jos myyjä myöntää virheen, on ostajalla oikeus korvaukseen ja asian yleensä hoituu sujuvasti yhteisymmärryksessä. Jaakonsaaren ja Ojalan (2011) mukaan usein tilanne ei kuitenkaan ole riidaton, ja osapuolilla on erilaiset näkemykset virheen laadusta ja korvauksen määrästä. Sopuratkaisu ja korvausvastuullinen sopijaosapuoli voi löytyä hankkimalla eläinlääkärin tai muun asiantuntijan lausunto, joka on todistus vian tai sairauden laadusta sekä hinta-arvio sen hoitokuluista. Jos tälläkään keinolla osapuolet eivät saa aikaan sopua, on ostajan käytössä normaalit oikeussuojatiet. (Mts. 110.)

6 Virheen seuraamukset

Jos koirassa on virhe, on ostajalla oikeus pidättäytyä maksamista kauppahinnasta tai osaa kauppahinnasta (Jaakonsaari & Ojala 1999). Tämä tietysti on mahdollista vain, jos kauppahintaa ei ole vielä suoritettu. Jos ostaja päätyy kauppahinnan pidätykseen, hän voi itse arvioida kuinka suuren osan hän pidättää hinnasta, mutta sen täytyy olla suhteutettu virheen laatuun ja mahdolliseen korvaussummaan. Jos ostaja tekee arvointivirheen, on hän velvollinen maksamaan myyjälle viivästyskorkoa. (Mts. 144.)

Jos koirassa havaitaan virhe vasta myöhemmin, on virhe ensisijaisesti korjattava tai myyjän on annettava tilalle uusi koira ja jollei tämä ole mahdollista, tulevat harkintaan joko hinnanalennus tai kaupan purkaminen. Ostaja voi vaatia yhtä näistä vaihtoehtoisista seuraamuksista, mutta ei useampaa yhtä aikaa.

6.1 Virheen korjaaminen

Lain mukaan virhe ensisijaisesti korjataan ja toissijaisesti korvataan virheellinen virheettömällä. Elottoman esineen kohdalla tämä voi olla helppoa, mutta koiran kaupassa harvoin mahdollista. Koirassa olevaa virhettä ei useinkaan pystytä korjaamaan tai korjaaminen voi olla kallista ja epävarmaa. Korjaaminen ei saa aiheuttaa myyjälle kohtuuttomia kuluja tai haittaa ja myös ostaja voi kieltäytyä myyjän korjausyrityksestä, jos siitä aiheutuu kohtuutonta haittaa tai hänellä on jokin muu syy kieltäytymiseen (L 355, 34§; L 38, 19§). Kalliin leikkaushoidon vaatiminen myyjältä ei näiden säännösten nojalla tule välttämättä kysymykseen tai ostaja voi kieltäytyä siitä, mikäli hän katsoo hoidon olevan epävarma tai koiralle riskialtis (Jaakonsaari & Ojala 1999, 145). Jos ostaja aiheuttomasti kieltäytyy antamasta tilaisuutta korjata virhe, voi ostaja menettää oikeutensa kaupanpurkuun, hinnanalennukseen ja täysimääräiseen korvaukseen virheen korjauttamiseen muualla (Kasvattajan peruskurssi 2017, 96).

Hannula, Jokinen ja Spiik (2010) kertovat esimerkin, jossa lemmikiksi myydylle koiralle kehittyy yläpurenta. Vaiva olisi helpoin ja edullisin hoitaa katkaisemalla kulmahampaat, eikä siitä aiheutuisi koiralle haittaa. Ostaja kuitenkin vaati myyjältä korvausta kalliista hammashoidosta. Lain tulkinta asiasta on, että kohtuulliseksi korvaukseksi katsottaisiin vain kulmahampaiden katkaisusta aiheutunut kulu. (Mts. 36).

Myyjällä on oikeus tarjota virheen korjaamiseksi uutta koiraa. Jaakonsaaren ja Ojalan (1999) mukaan tässä ongelmana on se, ettei elävää olentoa voi korvata vastaavalla eikä kyseessä ole enää sama vaan täysin uusi yksilö. Ostajan ei tarvitse hyväksyä uutta koiraa ja hän voi kieltäytyä ottamasta sitä vastaan, mutta hän ei voi myöskään sitä vaatia jos myyjä ei uutta koiraa tarjoa. Jos uusi koira on jommastakummasta osapuolesta johtuvasta seikasta pois-suljettu ratkaisu, on ostajalla kuitenkin oikeus vaatia hyvitystä virheestä. (Mts. 146.)

6.2 Hinnanalennus

Koiran kauppahintaa voidaan alentaa jo kaupantekohetkellä, mikäli alennukseen on syy. Tällöin katsotaan, että ostaja on maksanut käyvän hinnan ostamastaan virheellisestä koirasta tai alennuksen syy on ollut ehdollinen kauppasopimus.

Jos koira osoittautuu kaupanteon jälkeen vialliseksi eikä virheen korjaaminen ole mahdollista ensisijaisen (korjaaminen) eikä toissijaisen (korvaaminen virheettömällä) keinon avulla, on ostajalla oikeus hinnanalennukseen (Kasvattajan peruskurssi 2017, 96). Tämä on helpoin ja käytetyin tapa korvata virhe. Jaakonsaaren ja Ojalan (1999) mukaan on tärkeää huomioda se, että tämä seuraamusmuoto nimensä mukaisesti alentaa hintaa, eikä se voi olla suurempi kuin mitä maksettu kauppahinta on ollut. Hinnanalennuksen tarkoitus on korvata vain virheen aiheuttama arvon aleneminen eikä virheestä johtuvia kuluja. (Mts. 147-148.)

6.3 Kaupan purkaminen

Kaupan purku on viimeinen ja jyrkin keino korjata koirassa oleva virhe (Kasvattajan peruskurssi 2017, 96). Kaupan purkamisessa koira palautuu myyjälle ja myyjä palauttaa kauppahinnan ostajalle. Näin ollen ollaan tilanteessa joka olisi, jos sopimusta koiran kaupasta ei olisi koskaan tehty. Kaupan purku on vain ostajan oikeus, eikä myyjä voi vaatia sitä.

Edellytykset kaupan purkamiseen ovat, että koirassa on oikeudellisessa mielessä olennainen virhe. Jaakonsaaren ja Ojalan (1999) mukaan hinnanalennus tulee kysymykseen myös pienempien virheiden kohdalla, mutta kaupan purkaminen ei. Mitään yleistä ohjetta siitä, mikä on olennainen virhe ei voida antaa, vaan jokaista tapausta tarkastellaan sopimuksen sisällön ja erityispiirteiden valossa.

Huomioitavaa on, että hinnanalennus ja kaupan purku voivat molemmat johtaa tilanteeseen, että koko kauppasumma palautuu ostajalle. Mikäli kyseessä on 100% hinnanalennus, koko kauppasumma palautuu ostajalle ja koira pysyy

ostajalla. Jos kyseessä on kaupan purku, koko kauppasumma palautuu ostajalle, mutta koira palautuu myyjälle. Kaupan purkamisessa ostaja voi vaatia myyjältä korkoa kauppasummalle siitä päivästä lukien, kun myyjä on maksun saanut. Myyjä puolestaan voi vaatia ostajaa maksamaan koirasta saaman tuoton, jos sellaista on syntynyt. (Mts. 150). Koiran kuolemaa ei voida katsoa pieneksi virheeksi, vaan se on olennainen ja tällöin kaupan purku voi tulla kysymykseen, kuten esimerkkitapauksessa.

Kuluttajariitalautakunnan 22.6.2004 antamassa ratkaisusuosituksessa (KRIL02/36/3376) kyse oli koiranpennusta, joka kuoli kuukauden kuluttua luovutuksesta. Koiralla todettiin useita erilaisia ongelmia sydämen toiminnassa, jotka olivat johtaneet sydämen pettämiseen ja koiran kuolemaan. Lautakunta totesi, että koira oli olennaisesti huonommassa kunnossa kuin mitä ostajalla oli ollut aiheutta olettaa ja vika oli ollut koirassa jo luovutushetkellä. Näin ollen koira oli virheellinen. Virheen korjaaminen ei tullut kysymykseen ja myyjä oli tarjonnut tilalle uutta koiraa, josta ostaja oli kieltäytynyt. Kuluttajariitalautakunta katsoi, että ostajalla oli Kuluttajasuojalain (L 38/1978, 5:18) mukainen erityinen syy kieltäytymiselle, johtuen koiran erityispiirteistä tavarakaupassa. Koiran aineeton tunnearvo ei ole korvattavissa toisella ja ostajalla oli näin ollen erityinen syy kieltäytymiseen. Tapauksessa kuluttajariitalautakunta suositteli kaupan purkamista ja kauppahinnan palauttamista.

Koiran arvo

Riitaa aiheuttaa usein koiran arvonmääritys siitä vaiheessa, kun koiran arvo määrätään korvattavaksi. Koiran arvo voidaan määrittää monella eri tavalla. Jaakonsaari ja Ojala (2011) jakavat arvon useaan eri kategoriaan. Hankinta-arvo on se, mitä ostaja on maksanut kaupantekotilanteessa. Hankinta-arvo on yleensä myös vakuutusarvo. Jalostusarvoon puolestaan vaikuttavat yksilön sukutausta, terveystulokset sekä menestys kokeissa, näyttelyissä tai käytännön työssä. Käyttöarvo tarkoittaa koiran kykyä toimia tietyssä tehtävässä. Tällöin kyse ei ole kilpailutoiminnasta, vaan esimerkiksi virkatyössä toimivasta huume- tai poliisikoirasta taikka yksityishenkilön käyttämästä paimennus-, metsästys- tai opaskoirasta. Näiden lisäksi Jaakonsaari ja Ojala (2011) mainitsevat tunnearvon. Sekä tunnearvo että käyttöarvo ovat abstrakteja käsitteitä,

joita on vaikea määrittää rahassa. Hyvän työkoiran ominaisuudet voivat nostaa koiran rahallista arvoa, mutta tunnearvosta ei voi saada korvausta. (Mts. 31-33.)

6.4 Vahingonkorvaus

Vaihtoehtoisten seuraamusten sijaan tai niiden lisäksi ostaja voi vaati vahingonkorvausta virheestä. Vahingonkorvaus tarkoittaa virheen vuoksi syntyneitä kustannuksia, eikä sillä korvata koiran arvon alenemista kuten hinnanalennuksessa. Ostaja voi kuitenkin vaatia myyjältä molempia, sekä hinnanalennuksen että vahingonkorvauksen. (Jaakonsaari & Ojala 1999, 151.) Edellytyksen vahingonkorvausvastuun syntymiselle ovat pätevä sopimus, virhe koirassa, vahingon syntyminen ja syy-yhteys. Koirassa siis tulee olla sellainen oikeudellisesti merkityksellinen virhe, jolle on syy-yhteys ja jonka vuoksi on syntynyt kuluja. Jos kuluja ei ole tai ne eivät ole aiheutuneet virheestä, ei ole syntynyt myöskään vahinkoa eikä ostajalla ole oikeutta vahingonkorvaukseen. Hannula, Jokinen ja Spiik (2010) kertovat esimerkin, jossa ostaja vaati vahingonkorvausta pennun polviluksaation vuoksi. Myyjä maksoikin vahingonkorvausta puolet kauppasummasta, mutta koiraa ei koskaan leikattu ja se eli oireettomana. Todellisia kuluja ei syntynyt eikä koirassa ollut väitettyä vahingonkorvaukseen oikeuttavaa virhettä. Ostajat olivat saaneet perusteetonta etua, jonka palauttamista myyjä olisi voinut vaatia. (Mts. 37.)

Arvioitaessa vahingonkorvauksen suuruutta, on jälleen huomioitava myyjän tiedonantovelvollisuus ja kauppasopimuksen sisältö. Jaakonsaaren ja Ojalan (1999) mukaan myyjän huolellinenkaan toiminta ei poista vastuuta niin sanotuista välittömistä vahingosta. Näitä ovat virheen selvittelystä ja korjaamisesta aiheutuneet kulut ja hyödyttömiksi käyneiden toimenpiteiden aiheuttamat kulut. Myyjä esimerkiksi vastaa leikkaushoidosta ja siihen liittyvistä matkakuluista sekä näitä edeltävistä kuluista, kuten rokotus- tai ruokintakuluista, jos koira leikkauksesta huolimatta joudutaan lopettamaan. Korvaussumma on se, mitä kuluja ostajalle on virheestä aiheutunut. Ostajalle ei saa kärsittäväksi tappiota virheestä, mutta hän ei myöskään saa hyötyä virheestä. Vahingonkorvauksen tarkoitus on saattaa ostaja siihen taloudelliseen tilanteeseen, missä hän olisi jos virhettä ei olisi ollut. Jos myyjä on huolimattomuuttaan aiheuttanut

vahingon tai on laiminlyönyt tiedonantovelvollisuutensa, voi hän joutua vastuuseen laajemmista vahingoista. Näitä kuluja voivat olla esimerkiksi ostajan palkkatulon menetys eläinlääkärikäynnin ajalta tai käyttöhyödyn menetys, jos koira ei voi käyttää siihen tarkoitukseen johon ostaja oli sen hankkinut. (Mts. 151- 153.)

Vahingonkorvauksen ylärajaa ei ole mitenkään sidottu koiran kauppahintaan ja vahingonkorvausvelvollisuus voi käydä huomattavan raskaaksi myyjälle. (Mts. 151-153.) Jaakonsaari ja Ojala (2011, 122) kertovat kuitenkin, että kuluttajariitalautakunnan linjaus on ollut rajoittaa myyjän suositeltavaa vahingonkorvausmäärää maksetun kauppahinnan määrään. Alla oleva esimerkkitapaus 1 kertoo samaa. Lautakunta on kuitenkin poikennut omasta linjauksestaan usein, josta puolestaan kertoo esimerkin tapaukset 2 ja 3.

Tapaus 1:

KRIL 2558/36/2009 ratkaisussa kyse oli 400 euron kauppahintaan myydystä koirasta. Koiralla esiintyi useita erilaisia terveydellisiä ongelmia, joita ostaja oli hoidattanut suurilla summilla. Ostaja vaati myyjältä sekä kauppahinnan palauttamista että hoitokulujen korvaamista. Osa sairauksista oli sellaisia joita ei voitu katsoa kuluttajasuojalain tarkoittamiksi virheiksi ja ostaja oli saanut korvauksia myös vakuutusyhtiöltä. Kuluttajariitalautakunta katsoi ettei asiassa ilmennyt sellaisia syitä joiden vuoksi ostajan olisi tullut saada hoitokuluista korvausta ja suositti myyjää maksamaan ostajalle vain kauppahinnan. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 125.)

Tapaus 2:

Kuluttajariitalautakunnan suosituksessa KRIL 2295/36/11 kyse oli tapauksesta, jossa koiranpentu menehtyi pian luovutuksen jälkeen perinnölliseen sairauteen. Myyjä oli laiminlyönyt tiedonantovelvollisuutensa perinnöllisen sairauden riskistä ja ostaja oli hoidattanut koiranpentua 6600 eurolla. Kuluttajariitalautakunta suositteli 1000 euron myyntihinnan palauttamista ja 2000 euron vahingonkorvausta silti osin kuin lautakunta piti hoitokuluja kohtuullisina ja tarkoituksenmukaisina. Lautakunta katsoi, että kuolemaan johtavan sairauden selvittyä ostajille, olivat hoitotoimeen epätarkoituksenmukaisia ja näin ollen 2000 euron ylittävä summa jäi ostajien vastattavaksi.

Tapaus 3:

Kuluttajariitalautakunnan ratkaisussa 2538/36/2013 (5.3.2014) kyse oli koiranpennun kaupasta, jossa kaupan kohteena olleella pennulla todettiin vakava kasvuhäiriö ja se oli lopetettu kolmen ja puolen kuukauden

kuluttua kaupantekohetkestä. Ostaja vaati koiran 1400 euron kauppahinnan palautusta sekä korvausta eläinlääkärikuluista 1 248,65 euroa. Lautakunta katsoi, että eläinlääkärilausuntojen perusteella koira oli ollut virheellinen jo luovutushetkellä ja näinollen suosittaa myyjän palauttavan koko kauppahinnan. Hoitokulujen korvaamisesta lautakunta on ratkaisukäytännössään katsonut, että vahingonkorvausvelvollisuus esinevahingosta ja korjauskustannuksista rajoittuu pääsääntöisesti esineen arvoon. Seuraeläimen kauppa poikkeaa elottomien esineiden kaupasta, koska eläimeen liittyy muitakin arvoja kuin taloudellinen arvo. Korvausvelvollisuus voi kuitenkin vain erityisistä syistä ja poikkeuksellisesti ylittää esineen arvon. Tällainen syy saattaa esimerkiksi olla myyjän moitittava toiminta tai kulujen aiheutuminen kiistetyin virheen selvittämisestä. Moitittavasta toiminnasta ei tässä tapauksessa ole näytetty olleen kyse, mutta virheen selvittelystä aiheutuneet kulut 343,35 euroa myyjän tulee korvata.

7 Johtopäätökset ja pohdinta

Jalostus tarkoittaa eläinjoukon periytyvien ominaisuuksien parantamista tai niiden ylläpitämistä. Kasvattaja tietoisesti pyrkii muuttamaan koirien ominaisuuksia valitsemalla mitkä yksilöt lisääntyvät ja siirtävät geenejään sukupolvissa eteenpäin. Näillä päätöksillä voi olla terveydellistä merkitystä vasta usean sukupolven jälkeen, kun piilevänä ollut sairaus ilmentyy yksilössä. Jalostuksessa aiemmat sukupolvet eivät välttämättä ole kasvattajan itse tekemiä jalostuspäätöksiä, vaan ne on tehnyt toinen kasvattaja vuosia aiemmin. Kasvattajan toiminta on yleensä harrastustoimintaa, jota hän tekee vapaa-ajallaan, vailla ammattitaitoa perinnöllisyydestä tai genetiikasta. Tietonsa ja taitonsa hän usein perustaa erilaisille terveystuloksille, yksilöiden kilpailu-, koe- ja näyttelytuloksille sekä luonnetta mittaaville testeille. Näiden pohjalta kasvattaja tekee usein jalostuspäätöksensä.

Yhteenveto tuloksista

Suuri osa suomalaisista koirankasvattajista mieltää itsensä harrastajakasvattajaksi, jotka kasvattavat koiria niin sanotusti rakkaudesta rotuun. Lainsäädäntömme kuitenkin voi jo hyvin pienellä pentuemäärällä tulkita kasvattajan elinkeinonharjoittajaksi, usein jo kasvattajan sitä itse tietämättä. Kuluttajariitalau-

takunta on tehnyt linjauksen, milloin harrastajakasvattajasta tulee elinkeinonharjoittaja, mutta sekä kuluttajariitalautakunta itse että oikeuden eri asteet ovat poikenneet tästä linjauksesta usein.

Tavarakauppaa koskevaa lainsäädäntöä ja koirakaupan riitatilanteita tarkastelemalla nousee esiin, että koiran erityispiirteitä elävänä eläimenä ei juurikaan oteta huomioon. Juridisesti vastuussa koiran sairauksista on myyjä eli yleensä kasvattaja. Vaikka pennun vanhemmille olisi tehty kaikki käytössä olevat terveystarkastukset sekä geenitutkimukset, ei koskaan voi olla täysin varma siitä, että jälkeläiset olisivat kaikin puolin terveitä. Virheen perinnöllisyyden määrittely on usein mahdotonta, ja lähes kaikki viat tai sairaudet voidaan olettaa olleen koirassa sen syntymästä saakka, onhan jokainen koira vanhemmiltaan saatujen geenien yhdistelmä. Ostaja voi lähes aina vedota koirassa ilmenevän vian tai sairauden olleen piilevänä eli perinnöllisenä, ja tämä puolestaan aiheuttaa sen, että myyjä on lähes aina korvausvelvollinen. Ainoastaan tartuntatautien voidaan olettaa lähes varmasti ympäristön ja elinolojen aikaansäämiksi.

Perinnöllinen vika tai sairaus voi ilmetä koirassa vasta usean vuoden kuluttua myyntihetkestä, mutta tällöinkin myyjän tulee pystyä näyttämään toteen, ettei kyse ole perinnöllisyydestä. Tämä voi olla haasteellista, koska varmuudella ei voida todeta esimerkiksi luusto- tai kehityshäiriöiden, erilaisten autoimmuunisairauksien, luonne- ja käytöshäiriöiden perinnöllisyydestä ja ympäristön ja elinolojen vaikutuksesta niiden syntyyn. Laki koirakaupassa ottaa harvoin huomioon omistajan eli ostajan vaikutusta virheen syntyyn, toisin kuin elotomassa tavarakaupassa. Mikäli kyseessä olisi vaikkapa jääkaappi, jonka ovi on rikkoutunut omistajan riuhtomisen vuoksi, ei myyjä todennäköisesti olisi virheestä vastuussa. Koirakaupassa asia on pääsääntöisesti toisin ja esimerkiksi koiran ontumiselle syyksi todetaan useimmiten luustohäiriö kuin omistajan epäasiallinen koiran kohtelu.

Tavarakaupassa myyjän tulisi pystyä korjaamaan tavarassa ilmenevä virhe joko korjaamalla tuote tai tarjoamalla tilalle uusi vastaava tuote. Kun kaupan kohteena on eläin, ei varaosia ole ja virhettä pystyy harvoin korjaamaan, aina-

kaan sellaiseksi että oltaisiin tilanteessa, jossa virhettä ei olisi ollutkaan. Vastaavan tarjoaminen tilalle on myös mahdotonta, koska jokainen eläin on oma yksilönsä eikä toista samanlaista ole. Kasvattajan kasvatustoiminta voi olla myös niin pienimuotoista, ettei hänellä ole tarjota virheetöntä koiraa tilalle.

Sijoitussopimus voi olla kasvattajalle onnenpotku ja riippakivi. Onnistuessaan sijoitussopimus on loistava tapa, mutta mikäli koira ei syystä taikka toisessa sovellu jalostukseen, sitoo sopimus silti kasvattajaa. Usean vuoden sijoitussopimus velvoittaa kasvattajaakin sopimuksen loppuun saakka, vaikka koirassa olisi jo hyvin nuorena ilmennyt jalostuksen estävä virhe. Kennelliiton sijoitussopimuslomakkeen ehtojen mukaan luovuttaja ja haltija vastaavat muista kuin tavanomaisista kuluista puoliksi. Tämän ehdon vuoksi usean vuoden sijoitussopimus voi käydä kasvattajalle kalliiksi, jos koirassa on jatkuvaa sairaudenhoitoa vaativa vika.

Kehittämisehdotukset

Kasvattajan statuksen määrittelyn ongelma on sekä kasvattajien oma mieluinen kuva statuksestaan että kuluttajariitalautakunnan ja oikeuden eri asteiden tapauserot. Selkeämpi linjaus, joka ottaisi huomioon esimerkiksi myös saadun rahallisen tuoton määrän, olisi koirakaupassa erinomainen keino määrittellä myyjän status.

Kasvattajan vastuu vaikuttaa osittain kohtuuttoman suurelta siihen nähden, että jo Kennelliiton yleisessä jalostusstrategiassa määritellään suuntaviivat koirien jalostukseen ja sen ohjaukseen. Eri rotujen jalostuksen tavoiteohjelmat ohjeistavat yksityiskohtaisesti, millaisia koiria jalostukseen suositellaan käytettäväksi, jotta syntyisi mahdollisimman terveitä koiria ja sairauksia saataisiin poissuljettua. Ohjeista huolimatta tarkkaan harkituilla jalostusvalinnoillakin syntyy virheellisiä ja sairaita koiria. Jalostukseen käytettävät koirat usein kantavat geenejä, jotka altistavat vioille ja sairauksille, mutta jotka eivät ehkä koskaan koiran omana elinaikana tule julki tai puhkea. Näin terveenä pidetty yksilö pääsee lisääntymään ja mahdollinen sairaus tai vika näkyy jälkeläisen ilmiessä. Vika tai sairaus voi vaatia ilmituloon jonkin ulkoisen tekijän, kuten

vääränlaisen ruokinnan tai liikunnan. Näin ollen vika voi olla myös geenien ja ympäristön yhdessä aikaansaama.

Jokaista koirakaupan riitatilannetta tarkastellaan tapauskohtaisesti, mutta virhetilanteita varten oikeuden asteilla ja kuluttajariitalautakunnalla tulisi olla selkeämpi linjaus, siitä milloin kasvattajan vastuu lakkaa, esimerkiksi huomionmalla selkeämmin koiran ikä. Tuntuu kohtuuttomalta, että kasvattaja käytännössä vastaa koko koiran eliniän ajan perinnöllisistä ja piilevistä virheistä, vaikka koiran ikä ja omistajan saama hyöty otetaankin huomion korvausta arvioidessa. Tiedonantovelvollisuuden täyttäminen ei poista kasvattajan vastuuta, vaikka hän olisi kertonut tiedossa olevat kasvattamansa rodun ja yksilön sairausriskit ja niiden merkityksen koiran elämässä. Näitä asioita kasvattaja ei voi hallita eikä kontrolloida, vaikka hän pyrki välttämään eri sairauksia jalostusvalinnoillaan.

Terveydellisten virheiden kohdalla sekä ostajan että myyjän tulisi toimia ns. maalaisjärjellä ja ymmärtää kaupan kohteena olevan elävän olennon. Suurella todennäköisyydellä virheen ilmeneminen on kasvattajallekin ikävä yllätys ja samalla suuri pettymys. Virheestä riippuen kasvattajan koko kasvatustyö voi olla vaakalaudalla. Virhetilanteessa yhteistyön merkitys myyjän kanssa korostuu ja myötätunto ja tuki voivat olla rahallista korvausta arvokkaampia. Keskustelu mahdollisten hoitokulujen jaosta voi olla varteenotettava vaihtoehto ja riitatilanteita kannattaa pyrkiä välttämään viimeiseen asti. Suomen koiramaailmassa niin sanotut piirit ovat pienet ja epäasiallisella toiminnalla sekä kasvattajan että ostajan maine voivat tahriintua helposti. Maineen menettäminen riitelemällä voi vaikeuttaa myyjän kasvatustoimintaa ja ostajan kohdalla seuraavan koiran hankintaa.

Seurauksia vastuun välttelystä

Koirien pentutehtailu, salakuljetus ja laitoin kauppa on kasvanut räjähdysmäisesti. Pentutehdas tarkoittaa käytännössä säännöllistä koiranpentujen kasvatamista voiton maksimoimiseksi, samalla laiminlyöden eläinten hyvinvointi ja tarpeet. Pentujen vanhemmat eivät usein täytä jalostusvaatimuksia joko terveyden tai luonteensa puolesta, ja näin siirtävät mahdollisia perinnöllisiä vikoja

ja sairauksia jälkeläisiinsä. Pentutehdas voi olla kotimainen tai ulkomaalainen. Suomen rajojen ulkopuolella toimivan pentutehtaan pennut usein salakuljetaan maahan ja niiltä puuttuvat asianmukaiset terveystarkastukset ja rokotukset.

Pentutehtailija ei rekisteröi kasvattamiaan koiria, mutta myös kennelnimen omaava kasvattaja voi olla pentutehtailija ja tällöin hän maksimoi rahallisen tuoton pennuttamalla vastoin Kennelliiton sääntöjä narttukoiran jokaisesta juoksusta ja rekisteröimällä vain osan pentueista. Näitä pentuja kutsutaan usein välipentueiksi. Nämä välipentueet pentutehtailija jättää rekisteröimättä taikka hän jättää rekisteröimättä sellaisten vanhempien jälkeläiset jotka eivät täytä Kennelliiton jalostuskriteereitä. Näistä rekisteröimättömistä pennuista tehdään kauppaa usein niin sanotusti takaluukusta huoltoaseman parkkipaikalla, myyjä ”katoaa” kaupanteon jälkeen ja häntä on haasteellista saada korvausvastuuseen jos koirassa ilmenee myöhemmin virhe.

Pentutehtailun ja salakuljetuksen taustalla on usein muutakin rikollista toimintaa, eläinsuojelurikkomuksia, veronkiertoa tai rahanpesua. Koiran kasvattajan korvausvastuu piilevistä virheistä voi olla osittain syynä pentutehtailuun. Rekisteröimättömän pennun ostajan on myös hankala näyttää toteen onko kasvattaja elinkeinonharjoittaja vai harrastajakasvattaja, koska pentueiden lukumäärästä ei ole merkintöjä.

Lähteet

- Aho, R. 2012. Aatteellinen yhdistys määräävässä markkina-asemassa – tapaus Suomen Kennelliitto. Pro gradu-tutkielma, Lapin yliopisto, oikeustieteen tiedekunta, velvoiteoikeus. Viitattu 27.3.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201211271266>.
- Arvonlisäverotus, 2017. N.d. Verohallinto. Päivitetty 2.1.2017. Tietoa yritysverotuksesta. Viitattu 16.3.2018. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/>.
- Blomqvist, M. 2007. Kasvattajan vastuu ja verotus. Suomen Palveluskoiraliiton kasvattajapäivät 20.1.2007. Viitattu 8.2.2018. www.spl.fi/component/edoc-man/?view=document&id=171&Itemid=285.
- Eerola, T. 2018. Rotukoirien kokonaismäärä laskee. Koiramme 1-2/2018, 6-10.
- Hannula, P., Jokinen, J. & Spiik M. 2010. Joka koiran lakitieto. Pornainen: Cottonmark.
- Hannula, P., Hellgrén, T. & Jokinen J. 2010. Kasvattajan avuksi: sopimuksia ja pykälä. Pornainen: Cottonmark.
- Hinnasto, 2018. Suomen Kennelliitto. Rekisteröintimaksut 2018. Viitattu 16.4.2018. <https://www.kennelliitto.fi/kennelliitto/hinnasto>.
- Hirvonen, A. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Helsinki 2011. Viitattu 4.4.2018. https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/hirvonen_mitka_metodit.pdf.
- Holma, E. 2014. Kenneltoiminnan kustannukset ja kannattavuus. Opinnäytetyö, AMK. Satakunnan ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 9.3.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014062313191>.
- Ilmoituksen varainen eläintenpito. 2018. N.d. Evira. Muokattu 26.1.2018. Viitattu 14.3.2018. <https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelu-pitopaikoissa/ilmoituksenvarainen-elaintenpito/>.
- Jaakonsaari, T. & Ojala. A. 1999. Koiralakikirja – koiranomistajan oikeudet ja velvollisuudet. Helsinki: Edita.
- Jaakonsaari, T. & Ojala. A. 2011. Koiranomistajan oikeusopas. Helsinki: Tammi.
- Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kasvattajan peruskurssi. 2017. Suomen Kennelliitto. Viitattu 29.3.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kasvattajan_peruskurssi_op-pilaan_materiaali_2017.pdf.

Kasvattajasitoumus. 2011. Suomen Kennelliitto. Lomake Kennelliiton sivuilla. Viitattu 16.3.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kasvattajasitoumus2011_web_taytettava.pdf.

Kennelnimisääntö. 2014. Suomen Kennelliitto. Lomake Kennelliiton sivuilla. Viitattu 16.3.2018. <https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kennelnimisaanto.pdf>.

Kerola, P., Koivuranta, E., Pehkonen, K., Sorjanen, T. & Vainio, A. 2017. Kaikenkarvainen kansa – Miten koirista tuli miljoonabisnes. Helsinki: WSOY.

KK 475/2008 vp. Lemmikkieläinkauppaa koskevien pykäliden lisääminen kauppalakiin. Asian käsittely Valtioapäivillä. Erkki Pulliaisen kysymykseen oikeusministerin vastaus 19.6.2008. Viitattu 4.4.2018. <https://www.edus-kunta.fi/FI/vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=kk+475/2008>.

Koirarekisteriohje 2017-2018. 2017. Suomen Kennelliitto. Viitattu 8.3.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/koirarekisteriohje_2017-2018.pdf.

KRIL 02/36/1383. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 14.7.2003. Viitattu 14.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL 02/36/2236. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 29.3.2004. Viitattu 19.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL02/36/3376. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 22.6.2004. Viitattu 14.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL646/36/06. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 13.4.2007. Viitattu 15.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL 1884/36/07. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 6.4.2009. Viitattu 14.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL 4458/36/2008. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 4.2.2010. Viitattu 14.3.2018. <http://kuluttajariita.fi>.

KRIL 773/36/08. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 6.4.2009. Viitattu pp.kk.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL 2924/36/2010. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 17.6.2010. Viitattu 14.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL 2295/36/11. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 19.3.2013. Viitattu 4.4.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL 3574/36/12. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 5.4.2013. Viitattu 14.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL 3758/36/2013. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 27.2.2015. Viitattu 15.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL2538/36/2013. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 5.3.2014. Viitattu 19.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

KRIL 5562/36/2016. Kuluttajariitalautakunnan ratkaisu. Annettu 11.9.2017. Viitattu 19.3.2018. <http://www.kuluttajariita.fi>.

L 247/1996. Eläinsuojelulaki. Annettu 4.4.1996. Viitattu 19.3.2018. <http://finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

L 355/1987. Kauppalaki. Annettu 27.3.1987. Viitattu 20.2.2018. <http://finlex.fi>, Ajantasainen lainsäädäntö.

L 38/1978. Kuluttajansuojalaki. Annettu 20.1.1978. Viitattu 20.2.2018. <http://www.finlex.fi>, Ajantasainen lainsäädäntö.

L 91/1966. Laki osamaksukaupasta. annettu 18.2.1966. Viitattu 10.4.2018. <http://www.finlex.fi>, Ajantasainen lainsäädäntö.

Oinonen, M. 2013. Sopimus koiran sijoittamisesta erityisenä sopimustyyppinä ja siitä johtuvat yleiset käytännön ongelmat. Pro gradu-tutkielma, Lapin yliopisto, oikeustieteen tiedekunta, velvoiteoikeus. Viitattu 16.3.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201305171134>.

Osamaksusopimus. 1995. Suomen Kennelliitto. Lomake Kennelliiton sivulla. Viitattu 22.3.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/skl_osa-maksusopimus.pdf

Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamissääntö. 2009. Suomen Kennelliitto. Lomake Kennelliiton sivuilla. Viitattu 20.3.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/pevisa-saanto_0.pdf.

Romppainen, P. & T. 2010. Hyvä koira kotiin: koirarodut ja koiran valinta alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaan. Helsinki: WSOY.

Salminen, S-A. 2016. Hevoskaupan erityispiirteet irtaimen kaupassa. Pro gradu-tutkielma. Lapin yliopisto, oikeustieteen tiedekunta, velvoiteoikeus. Viitattu 15.3.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201610181338>.

Sopimuksista, omistajuudesta yms. 2017. Suomen Kennelliitto. Viitattu 28.2.2018. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/usein-kysytyja-kysymyksia/sopimuksista-omistajuudesta-ymys>.

Sopimus koiran kaupasta. 1995. Suomen kennelliitto. Lomake Kennelliiton sivulla. Viitattu 22.3.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/sopimus_koiran_kaupasta2013_0.pdf.

Sopimus nartun sijoittamisesta. 2012. Suomen Kennelliitto. Lomake Kennelliiton sivuilla. Viitattu 8.2.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/sijoitussopimus_narttu2013.pdf.

Sopimus uroksen sijoituksesta. 2008. Suomen Kennelliitto. Lomake Kennelliiton sivuilla. Viitattu 8.2.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/sijoitussopimusuros_2011_0_0_0_0.pdf.

Autoilevien kotitalouksien osuus vakiintunut, lemmikkien omistaminen lisääntyy, 2016. Tilastokeskus 3.11.2016. Viitattu 13.2.2018. http://www.stat.fi/til/ktutk/2016/ktutk_2016_2016-11-03_tie_001_fi.html

Turun HO 21.8.1996/2594. Turun hovioikeuden tuomio. Annettu 21.8.1996. Viitattu 15.3.2018. www.finlex.fi, ajantasainen oikeuskäytäntö.

Yleinen jalostusstrategia 2018-2022. 2012. Suomen Kennelliitto, päivitetty 26.11.2017. Viitattu 8.3.2018. https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/kennelliiton_yleinen_jalostustrategia_2018_2022.pdf.